

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Konsolidovaná účetní závěrka z pohledu konsolidující účetní jednotky

Consolidated Financial Statements from the Perspective of Consolidating Entity

Student: Bc. Tereza Machková
Vedoucí diplomové práce: Ing. Jana Hakalová, Ph.D.

Ostrava 2011

Prohlášení studenta

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně pod vedením Ing. Jany Hakalové, Ph. D.

V Ostravě, 29. 4. 2011

.....
Bc. Tereza Machková

Poděkování

Poděkování patří také Ing. Daně Poláškové, zaměstnankyni firmy, která mi poskytla podklady a informace o společnosti ENERGOAQUA, a. s.

Obsah

1 Úvod	1
2 Konsolidovaná účetní závěrka podle české legislativy a podle IAS/IFRS	3
2.1. Konsolidovaná účetní závěrka podle českých předpisů	3
2.1.1. Konsolidovaná účetní závěrka podle zákona o účetnictví	4
2.1.1.1. Konsolidovaná účetní závěrka	4
2.1.1.2. Povinnost sestavení konsolidované účetní závěrky	5
2.1.1.3. Konsolidační celek	6
2.1.1.4. Metody konsolidace	6
2.1.2. Vyhláška č. 500/2002 Sb.	7
2.1.2.1. Postup zahrnování účetních jednotek do konsolidačního celku.....	7
2.1.2.2. Metody konsolidace	9
2.1.2.3. Uspořádání, označování a obsahové vymezení položek konsolidované účetní závěrky	10
2.1.2.3.1. Konsolidovaná rozvaha	11
2.1.2.3.2. Konsolidovaný výkaz zisku a ztráty	12
2.1.2.3.3. Obsahové vymezení přílohy v konsolidované účetní závěrce.....	12
2.1.3. Český účetní standard pro podnikatele č. 020 - Konsolidovaná účetní závěrka.....	13
2.1.3.1. Vymezení pojmů pro účely postupů pro konsolidaci.....	14
2.1.3.2. Konsolidační pravidla	14
2.1.3.3. Charakteristika a etapy metod konsolidace	14
2.1.3.4. Konsolidovaný přehled o peněžních tocích	18
2.2. Konsolidovaná účetní závěrka podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví .	19
2.2.1. Konsolidovaná účetní závěrka - IAS 27	19
2.2.1.1. Historie a působnost standardu	19
2.2.1.2. Definice	20
2.2.1.3. Sestavení a prezentace konsolidované účetní závěrky	21
2.2.1.4. Rozsah konsolidované účetní závěrky	22
2.2.1.5. Vztah mateřský podnik – dceřiný podnik	23
2.2.1.6. Konsolidační procedury	24
2.2.1.7. Menšinové podíly a jejich vykázání v konsolidované účetní závěrce	25
2.2.1.8. Ukončení konsolidace	25
2.2.1.9. Požadavky na zveřejnění	26

2.2.2. IFRS 3 – Podnikové kombinace	27
2.2.2.1. Rozsah a působnost	27
2.2.2.2. Definice	27
2.2.2.3. Goodwill.....	28
2.2.2.4. Požadavky na zveřejnění.....	29
3 Proces konsolidace a jeho jednotlivé fáze	31
3.1. Představení konsolidující účetní jednotky	31
3.2. Představení konsolidovaných účetních jednotek	32
3.3. Přípravná etapa	34
3.3.1. Zjištění, zda je účetní jednotka povinna sestavovat konsolidovanou účetní závěrku	34
3.3.2. Stanovení konsolidačního celku a vytvoření schéma konsolidačního celku	35
3.3.3. Sestavení konsolidačních pravidel a jejich rozeslání	36
3.3.4. Stanovení metody konsolidace	38
3.3.5. Školení pracovníků ohledně konsolidace.....	39
3.3.6. Shromáždění podkladů pro konsolidaci	39
3.3.7. Odsouhlasení vzájemných vztahů	40
3.4. Výpočtová etapa	40
3.4.1. Přetřídění a úpravy individuálních účetních závěrek a sladění účetních metod uvnitř skupiny v závislosti na konsolidačních pravidlech	40
3.4.2. Výpočet goodwillu a jeho odpisu.....	40
3.4.2.1. Goodwill.....	41
3.4.2.2. Odepisování goodwillu	42
3.4.2.3. Záporný goodwill	43
3.4.3. Vyloučení vzájemných vztahů	43
3.5. Závěrečná etapa	44
3.5.1. Sestavení konsolidované účetní závěrky	45
3.5.1.1. Konsolidovaná rozvaha.....	45
3.5.1.2. Konsolidovaný výkaz zisků a ztráty	46
3.5.1.3. Konsolidovaný výkaz peněžních toků	46
3.5.1.4. Konsolidovaný výkaz o změnách ve vlastním kapitálu	48
3.5.1.5. Příloha ke konsolidované účetní závěrce	48
3.5.2. Sestavení konsolidované výroční zprávy	49

3.5.3. Schválení statutárním orgánem	49
3.5.4. Ověření auditorem	50
3.5.5. Zveřejnění	50
4 Vybrané problémy spojené s konsolidací.....	51
4.1. Propočet nové výše goodwillu.....	51
4.1.1. Výpočet nového podílu na základním kapitálu.....	51
4.1.2. Výpočet goodwillu.....	53
4.1.2.1. Společnost EA alfa, s. r. o.	53
4.1.2.2. Společnost EA beta, s. r. o.	54
4.1.2.3. Společnost VOS Písek, a. s.	54
4.1.2.4. Společnost EA Invest, spol. s r. o.	55
4.1.2.5. Společnosti Karvinská finanční, a. s.	56
4.1.2.6. Konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s.....	57
4.1.2.7. Vzniklý problém.....	58
4.2. Výpočet menšinového podílu	59
4.2.1. Výpočet menšinového podílu u dceřiné společnosti VOS Písek, a. s.....	59
4.2.2. Výpočet menšinového podílu u dceřiné společnosti EA Invest, spol. s r. o.	60
4.2.3. Výpočet menšinového podílu u dceřiné společnosti Karvinská finanční, a. s.....	61
4.3. Shrnutí	62
5 Závěr.....	63
Seznam použité literatury	65
Seznam zkratk a symbolů	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	

1 Úvod

V současném globalizovaném světě se stále více projevuje provázanost ekonomických systémů. Podniky se snaží o upevnění svého tržního postavení a usilují o získání většího tržního podílu. Možností, jak tohoto cíle dosáhnout, je několik. Buď založení nové společnosti, nebo koupě společnosti, která již existuje. Těmito způsoby pak vznikají celky, které se nazývají skupiny podniků, holding či koncern. Jedná se o kapitálově propojené ale právně samostatné podniky. Každá skupina podniků je jiná a jedinečná. Liší se svou strukturou, velikostí či mírou kapitálového propojení, avšak vždy je spojuje jedna věc - povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku za celou skupinu. Analýzou konsolidovaných výkazů jsou získávány informace o finanční situaci skupiny, které jsou podstatné nejen pro vlastníky a manažery, ale také pro externí subjekty, které se dostávají do styku s konkrétními podniky ve skupině.

Podniky v České republice sestavují konsolidovanou účetní závěrku podle české legislativy nebo podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Velký nárůst počtu společností, které začaly sestavovat konsolidovanou účetní závěrku dle mezinárodních standardů účetního výkaznictví, byl zaznamenán v roce 2005. Od 1. 1. 2005 totiž každá společnost, která vydává akcie kótované na regulovaném trhu cenných papírů v Evropské unii, má povinnost sestavit svou konsolidovanou účetní závěrku podle IAS/IFRS.

Cílem této diplomové práce je poukázat na rozdíly sestavení konsolidované účetní závěrky podle české legislativy a podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Dále popsat důležité kroky v procesu sestavení konsolidované účetní závěrky a poukázat na problémy, se kterými se konsolidující účetní jednotka potýká. Pro tyto účely byla oslovena společnost ENERGOAQUA, a. s. Tato společnost ochotně poskytla nezbytné údaje pro zpracování praktické části této diplomové práce.

Práce je rozdělena do tří kapitol, z toho jedna je teoretická a další dvě jsou částmi praktickými. První kapitola je rozdělena na dvě části, konsolidovaná účetní závěrka podle českých předpisů a podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví. V této části je problematika povinnosti konsolidace, všech metod konsolidace, konsolidačního celku a také sestavení konsolidovaných účetních výkazů. Je zde také věnována pozornost mezinárodním standardům účetního výkaznictví – jaký je jejich rozsah a působnost, pojmy, které standardy definují a také požadavky na zveřejnění.

V druhé kapitole je popsán proces konsolidace ve firmě ENERGOAQUA, a. s. Vymezení konsolidačního celku, konsolidační pravidla, která tato konsolidující účetní jednotka vydává a průběh plné metody konsolidace, kterou tato účetní jednotka používá. Také jak probíhá odsouhlasení vzájemných vztahů a způsob sestavení konsolidovaných účetních výkazů.

Třetí kapitola je věnována zásadním problémům, se kterými se společnost ENERGOAQUA, a. s. při sestavování konsolidované účetní závěrky potýká. Největším problémem v procesu konsolidace je vyčíslení goodwillu, neboť téměř v každém účetním roce se výše goodwillu v tomto konsolidačním celku mění. Je to způsobeno novými nákupy cenných papírů a podílů mezi účetními jednotkami tohoto konsolidačního celku. Proto je většina této kapitoly věnována právě této problematice. Dále je v této části práce nastíněn výpočet menšinových podílů.

2 Konsolidovaná účetní závěrka podle české legislativy a podle IAS/IFRS

2.1. Konsolidovaná účetní závěrka podle českých předpisů

V české legislativě je konsolidovaná účetní závěrka upravena v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve vyhlášce č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů a také v českém účetním standardu č. 020 – Konsolidovaná účetní závěrka, jehož aktuální znění je platné od 1. 1. 2004.

Tab. 2.1. – Hlavní body vývoje předpisů v ČR v oblasti konsolidace

Platnost	Předpis	Základní charakteristika
1993	Zákon o účetnictví	Základní povinnost konsolidace
1994	Opatření MF ČR, kterým se stanoví postupy pro provedení konsolidace účetní závěrky	Základní postupy konsolidace, stanovení limitů pro povinnost konsolidace ¹
2002	Novela zákona o účetnictví	Konsolidovaná účetní závěrka se stává plnohodnotnou ÚZ, použití terminologie ve vazbě na obchodní zákoník
2002	Novela opatření pro konsolidace ÚZ podnikatelů	Úpravy metodiky směrem k IAS, výjimka z povinnosti pokud mateřský podnik nemá dceřiné podniky
2003	Vyhláška č. 500/2002 Sb.	Terminologie změněna ve vazbě na obchodní zákoník i zákon o účetnictví, což působí problémy
2004	Novela zákona o účetnictví	Kótované společnosti musí použít IAS/IFRS, ostatní mohou

¹ Platilo zpětně pro závěrky sestavované za rok 1993.

2004	České účetní standardy	Nahrazení opatření, obsahově bez podstatných změn
2005	Novela vyhlášky č. 500/2002 Sb.	Odstranění problémů výjimek z povinnosti konsolidace a řešení pojmu účetní jednotka

Zdroj: Harna (2006)

2.1.1. Konsolidovaná účetní závěrka podle zákona o účetnictví

Konsolidovaná účetní závěrka je v tomto zákoně upravena v § 22, § 23 a § 23a. Od 1. 1. 2010 je účinný také § 23b. Poslední úprava této problematiky v zákoně o účetnictví byla provedena dne 16. 12. 2010, s účinností již od 1. 1. 2011.

2.1.1.1. Konsolidovaná účetní závěrka

Konsolidovanou účetní závěrkou se rozumí účetní závěrka sestavená a upravená metodami konsolidace. Nestanoví-li se dále jinak, ustanovení tohoto zákona týkající se účetní závěrky se použijí i pro konsolidovanou účetní závěrku.

Povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku má, za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, účetní jednotka, která je obchodní společností a je ovládající osobou, s výjimkou ovládajících osob, které vykonávají společný vliv (dále jen „konsolidující účetní jednotka“). Povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky má, za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, osoba bez ohledu na její sídlo, pokud je:

- a) ovládanou osobou, s výjimkou ovládaných osob, ve kterých je vykonáván společný vliv (dále jen „konsolidovaná účetní jednotka“),
- b) osobou, ve které konsolidující nebo konsolidovaná účetní jednotka vykonává společný vliv (dále jen „účetní jednotka pod společným vlivem“),
- c) osobou, ve které konsolidující účetní jednotka vykonává podstatný vliv (dále jen „účetní jednotka přidružená“).

Společným vlivem se pro účely sestavení konsolidované účetní závěrky rozumí takový vliv, kdy osoba v konsolidačním celku spolu s jednou nebo více osobami nezahrnutými do konsolidačního celku ovládají jinou osobu, přičemž osoba vykonávající společný vliv samostatně nevykonává rozhodující vliv v této jiné osobě.

Podstatným vlivem se rozumí takový významný vliv na řízení nebo provozování podniku podle zvláštního právního předpisu, jenž není rozhodující ani společný; není-li prokázán opak, považuje se za podstatný vliv dispozice nejméně s 20 % hlasovacích práv. Konsolidovaná účetní závěrka musí být sestavena tak, aby podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace konsolidačního celku, účetních jednotek pod společným vlivem a účetních jednotek přidružených.²

2.1.1.2. Povinnost sestavení konsolidované účetní závěrky

Konsolidující účetní jednotka není povinna sestavit konsolidovanou účetní závěrku, pokud ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se konsolidovaná účetní závěrka sestavuje, konsolidující účetní jednotka a konsolidované účetní jednotky společně, na základě svých posledních řádných účetních závěrek, nespĺnily alespoň dvě z těchto kritérií:³

- a) aktiva celkem činí více než 350 000 000 Kč; aktivy celkem se rozumí úhrn zjištěný z rozvahy v ocenění neupraveném o položky podle § 26 odst. 3 zákona o účetnictví,
- b) roční úhrn čistého obratu činí více než 700 000 000 Kč; ročním úhrnem čistého obratu se rozumí výše výnosů snížená o prodejní slevy, dělená počtem započatých měsíců, po které trvalo účetní období, a vynásobená dvanácti,
- c) průměrný přepočtený stav zaměstnanců, včetně případů pracovního vztahu člena k družstvu, zjištěný způsobem stanoveným na základě zvláštního právního předpisu, činí v průběhu účetního období více než 250.

Toto ustanovení se nepoužije u účetních jednotek, které jsou bankami nebo provozují pojišťovací nebo zajišťovací činnost podle jiných právních předpisů, nebo jsou emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu cenných papírů se sídlem v členském státě Evropské unie.

Konsolidující účetní jednotka není povinna sestavit konsolidovanou účetní závěrku, pokud k podání věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví a finanční situace konsolidačního celku postačuje účetní závěrka konsolidující účetní jednotky, protože konsolidující účetní jednotka ovládá pouze konsolidované účetní jednotky, jež jsou jednotlivě i v úhrnu nevýznamné.⁴

---

² Dle zákona o účetnictví, § 22.

³ Dle zákona o účetnictví, § 22a.

⁴ S účinností od 1. 1. 2011.

2.1.1.3. Konsolidační celek

Konsolidující účetní jednotka je povinna včas sdělit účetním jednotkám uvedeným v § 22 odst. 3 zákona o účetnictví, že budou konsolidovány. Současně jim sdělí informaci o vymezení konsolidačního celku a určí, které účetní záznamy a ostatní dokumenty jsou povinny tyto účetní jednotky poskytnout konsolidující účetní jednotce pro sestavení konsolidované účetní závěrky.

Konsolidující účetní jednotka je povinna vyhotovit konsolidovanou výroční zprávu. Konsolidovanou výroční zprávou se rozumí výroční zpráva, která obsahuje informace o konsolidačním celku, účetních jednotkách pod společným vlivem a účetních jednotkách přidružených. Jsou-li obsahem konsolidované výroční zprávy i všechny informace o konsolidující účetní jednotce, které musí obsahovat výroční zpráva, nemusí tato konsolidující účetní jednotka vyhotovovat výroční zprávu.⁵

Pro vymezení konsolidačního celku je důležitá míra vlivu. Jsou rozeznávány typy míry vlivu a odtud i vztahy pro konsolidaci účetní závěrky:

- 1) přímý vliv – uplatňovaný v ovládaném subjektu prostřednictvím přímé kontroly a účasti, přičemž přímá kontrola je odvozena od přímých dvoustranných dohod,
- 2) nepřímý vliv – uplatňovaný prostřednictvím jiného subjektu, v němž však má mateřský podnik rozhodující vliv.

Je třeba si uvědomit, že:

- při výpočtu uplatňovaného vlivu na řízení se procenta nepřímého vlivu nepřepočítávají,
- při výpočtu vlastnického podílu se nepřímé podíly přepočítávají.

2.1.1.4. Metody konsolidace

Konsolidující účetní jednotka je povinna pro sestavení konsolidované účetní závěrky použít metody:

- 1) plné konsolidace,
- 2) poměrné konsolidace,
- 3) konsolidace ekvivalencí (protihodnotou).

---

⁵ Dle zákona o účetnictví, § 22b.

Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje ke konci rozvahového dne konsolidující účetní jednotky. Účetní závěrky konsolidující účetní jednotky a jí konsolidovaných účetních jednotek a účetních jednotek pod společným vlivem použité pro sestavení konsolidované účetní závěrky sestavují tyto účetní jednotky v zásadě ke stejnému okamžiku. Předchází-li rozvahový den poslední účetní závěrky některé z konsolidovaných účetních jednotek a účetních jednotek pod společným vlivem o více jak 3 měsíce rozvahový den, je tato konsolidovaná účetní jednotka zahrnuta do konsolidačního celku na základě účetní závěrky jí sestavené s použitím ustanovení § 19 odst. 3 zákona o účetnictví ke konci rozvahového dne konsolidující účetní jednotky. V případě účetních jednotek, které provozují činnost pojištění nebo zajištění podle zvláštních právních předpisů, může uvedená doba činit až 6 měsíců.

Délka účetního období při konsolidaci účetní závěrky musí být stejná. Dojde-li v průběhu účetního období ke změnám ve vymezení účetních jednotek, které mají povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky podle § 22 odst. 3 zákona o účetnictví, musí být tato informace uvedena v příloze v konsolidované účetní závěrce.⁶

2.1.2. Vyhláška č. 500/2002 Sb.

Problematicke konsolidované účetní závěrky se věnuje celá pátá část této vyhlášky. Tato část je rozdělena do tří hlav a 5 paragrafů. Na sklonku roku 2010 tato vyhláška prošla novelizací, která je účinná již od 1. 1. 2011.

2.1.2.1. Postup zahrnování účetních jednotek do konsolidačního celku

Do konsolidované účetní závěrky zahrnuje konsolidující účetní jednotka:⁷

- a) konsolidované účetní jednotky, které s konsolidující účetní jednotkou tvoří konsolidační celek,
- b) účetní jednotky pod společným vlivem a účetní jednotky přidružené, pokud se bude sestavovat konsolidovaná účetní závěrka.

Konsolidační celek nevytváří konsolidující účetní jednotka v případech stanovených v § 22a zákona o účetnictví nebo pokud je současně konsolidovanou účetní jednotkou zahrnutou do konsolidačního celku jiné konsolidující osoby, která je konsolidující účetní jednotkou nebo konsolidující zahraniční osobou řídící se právem členského státu Evropské

---

⁶ Dle zákona o účetnictví, § 23.

⁷ Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., § 62.

unie (dále jen "jiná konsolidující účetní jednotka"), za předpokladu, že tato jiná konsolidující účetní jednotka:

- a) drží veškeré akcie nebo podíly konsolidující účetní jednotky; k akciím nebo podílům drženým na základě zvláštních právních předpisů, stanov nebo společenské smlouvy členy správních, řídicích a dozorčích orgánů se nepřihlíží,
- b) drží alespoň 90 % akcií nebo podílů konsolidující účetní jednotky a nesestavení konsolidované účetní závěrky schválili ostatní akcionáři nebo společníci konsolidující účetní jednotky, nebo
- c) drží méně než 90 % akcií nebo podílů konsolidující účetní jednotky a ostatní akcionáři nebo společníci držící určitý podíl v konsolidující účetní jednotce nepožádali nejpozději 6 měsíců před koncem účetního období o sestavení konsolidované účetní závěrky konsolidující účetní jednotky; tento podíl činí celkem v případě akciové společnosti nejméně 10 % a v případě ostatních obchodních společností nejméně 20 %.

Takto se postupuje, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- a) konsolidující účetní jednotka a všechny jí konsolidované účetní jednotky jsou zahrnuty do konsolidované účetní závěrky konsolidačního celku jiné konsolidující účetní jednotky,
- b) konsolidovaná účetní závěrka podle písmene a) a konsolidovaná výroční zpráva jsou sestaveny jinou konsolidující účetní jednotkou a jsou ověřeny auditorem podle práva státu, kterým se tato jiná konsolidující účetní jednotka řídí,
- c) konsolidovanou účetní závěrku podle písmene a) a konsolidovanou výroční zprávu podle písmene b) a zprávu auditora odpovědného za ověření této konsolidované účetní závěrky a konsolidované výroční zprávy konsolidující účetní jednotka zveřejní podle § 21a zákona o účetnictví; tyto účetní záznamy musí být zveřejněny v českém jazyce,
- d) příloha k účetní závěrce konsolidující účetní jednotky obsahuje obchodní firmu a sídlo jiné konsolidující účetní jednotky, která konsolidovanou účetní závěrku podle písmene a) sestavila, a důvody nevytvoření konsolidačního celku.

Na účetní jednotky, které jsou emitentem cenných papírů přijatých k obchodování na regulovaném trhu cenných papírů se sídlem v členském státě Evropské unie, se ustanovení odstavce 2 písm. a) a b) této vyhlášky nepoužijí.

Do konsolidačního celku nemusí být zahrnuty konsolidované účetní jednotky:

- a) u nichž není podíl na konsolidačním celku významný z hlediska podání věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví a finanční situace konsolidačního celku; pokud je u

dvou a více takových konsolidovaných účetních jednotek jejich souhrnný podíl významný, jsou tyto účetní jednotky zahrnuty do konsolidačního celku, nebo

b) u nichž dlouhodobá omezení významně brání konsolidující účetní jednotce ve výkonu jejích práv ohledně nakládání s majetkem nebo řízení uvedených konsolidovaných účetních jednotek, nebo výjimečně nelze-li bez prokazatelně nutných nepřiměřených nákladů nebo bez prokazatelně nutného zbytečného zdržení získat informace nezbytné pro sestavení konsolidované účetní závěrky podle této vyhlášky, nebo

c) jsou-li akcie nebo podíly konsolidovaných účetních jednotek drženy výhradně za účelem jejich prodeje.

Pro zahrnutí účetních jednotek pod společným vlivem do položek konsolidované účetní závěrky se přiměřeně použijí ustanovení odstavce 6 této vyhlášky.

Účetní jednotky přidružené nemusí být zahrnuty do položek konsolidované účetní závěrky, je-li podíl konsolidující účetní jednotky na vlastním kapitálu účetní jednotky přidružené nevýznamný z hlediska podání věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví a finanční situace konsolidující účetní jednotky a účetních jednotek začleněných do konsolidované účetní závěrky.

2.1.2.2. Metody konsolidace

Konsolidace se provádí způsobem přímé konsolidace nebo po jednotlivých úrovních dílčích celků. Přímou konsolidací se rozumí konsolidace všech účetních jednotek najednou, bez využití konsolidovaných účetních závěrek případně sestavených za dílčí celky. Konsolidace po jednotlivých úrovních znamená, že se postupně sestavují konsolidované účetní závěrky za nižší celky, které pak vstupují do konsolidovaných účetních závěrek vyšších celků. Při sestavování konsolidované účetní závěrky se využívají tyto metody:

- a) plná konsolidace, která se použije při zahrnutí konsolidované účetní jednotky do konsolidované účetní závěrky,
- b) poměrná konsolidace, která se použije při zahrnutí účetní jednotky pod společným vlivem do konsolidované účetní závěrky,
- c) konsolidace ekvivalencí (protihodnotou), která se použije při zahrnutí účetní jednotky přidružené do konsolidované účetní závěrky.

Metoda plné konsolidace zahrnuje položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty účetních závěrek konsolidovaných účetních jednotek v plné výši, po jejich případném vyloučení, přetřídění a úpravách, do rozvahy a výkazu zisku a ztráty konsolidující účetní jednotky.

Metoda poměrné konsolidace zahrnuje položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty účetních jednotek pod společným vlivem v poměrné výši odpovídající podílu konsolidující účetní jednotky na vlastním kapitálu těchto účetních jednotek, po jejich případném vyloučení, přetřídění a úpravách, do rozvahy a výkazu zisku a ztráty konsolidující účetní jednotky.

Metoda konsolidace ekvivalencí znamená ocenění účasti konsolidující účetní jednotky na účetní jednotce přidružené ve výši podílu na vlastním kapitálu, po případném přetřídění a úpravách jednotlivých položek účetní závěrky.

U účetních jednotek, které mají povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky, se zvolená metoda konsolidace může změnit pouze ve výjimečných případech. Takovouto změnu uvede účetní jednotka v příloze v účetní závěrce s odůvodněním a s uvedením jejího vlivu na aktiva, pasiva a finanční situaci účetních jednotek zahrnutých do konsolidované účetní závěrky.

Přetříděním se rozumí takové operace v účetních závěrkách účetních jednotek vstupujících do konsolidace, na jejichž základě je možno přiřadit k sobě v procesu konsolidace sourodé položky a sčítat je.

Úpravami se rozumí operace ke sladění účetních metod v rámci konsolidace v případech, kdy odlišné metody by podstatným způsobem ovlivnily pohled na ocenění majetku a závazků v konsolidované účetní závěrce a na vykázaný výsledek hospodaření.

Vyloučením se rozumí takové operace, které umožní, aby konsolidovaná účetní závěrka neobsahovala vzájemné transakce, které byly realizovány účetními jednotkami v konsolidaci. Jde zejména o vzájemné pohledávky a závazky, nákup a prodej zásob, dlouhodobého majetku, přijaté a vyplacené dividendy, dary a další operace mezi účetními jednotkami, které mají významný vliv na konsolidovaný výsledek hospodaření.⁸

2.1.2.3. Uspořádání, označování a obsahové vymezení položek konsolidované účetní závěrky

Konsolidovanou účetní závěrku tvoří rozvaha, výkaz zisku a ztráty a příloha. Součástí konsolidované účetní závěrky může být i přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Konsolidovaná rozvaha zahrnuje nejméně položky označené velkými písmeny latinské abecedy a římskými číslicemi doplněné o položky podle § 65 zákona o účetnictví. Konsolidovaný výkaz zisku a ztráty zahrnuje nejméně položky označené velkými

---

⁸ Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., § 63.

písmeny latinské abecedy a římskými číslicemi doplněné o položky podle § 66 a výpočtové položky.

Informace konsolidované účetní závěrky vycházejí z účetních závěrek konsolidující účetní jednotky, konsolidovaných účetních jednotek, účetních jednotek pod společným vlivem a účetních jednotek přidružených, konsolidovaných účetních závěrek dílčích celků a dalších údajů, které poskytují konsolidované účetní jednotky, účetní jednotky pod společným vlivem a účetní jednotky přidružené konsolidující účetní jednotce.

Konsolidovaná účetní závěrka se dokumentuje přehledem o způsobu transformace z účetních závěrek účetních jednotek konsolidačního celku, které mají povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky. Tento přehled je písemným záznamem a uchovává se po dobu úschovy konsolidované účetní závěrky.

Pro uspořádání položek konsolidované účetní závěrky a jejich obsahové vymezení se použije uspořádání a obsahové vymezení položek účetní závěrky podle § 3 odst. 2 a 3 této vyhlášky doplněné o položky, které vyplývají z konsolidace.⁹

2.1.2.3.1. Konsolidovaná rozvaha

V konsolidované rozvaze se uvádí výše aktiv v ocenění sníženém o opravné položky a oprávký odděleně za běžné účetní období a minulé účetní období. Výše pasiv se uvádí za běžné účetní období a minulé účetní období.

Rozvaha se podle použité metody konsolidace doplní o položky:

- a) kladný konsolidační rozdíl,
- b) záporný konsolidační rozdíl,
- c) menšinový vlastní kapitál,
- d) menšinový základní kapitál,
- e) menšinové kapitálové fondy,
- f) menšinové fondy ze zisku včetně nerozděleného zisku a neuhrazené ztráty minulých let,
- g) menšinový výsledek hospodaření běžného účetního období,
- h) cenné papíry a podíly v ekvivalenci,
- i) konsolidační rezervní fond,
- j) podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci.¹⁰

---

⁹ Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., § 64.

¹⁰ Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., § 65.

2.1.2.3.2. Konsolidovaný výkaz zisku a ztráty

V konsolidovaném výkazu zisku a ztráty se uvádí výše nákladů a výnosů odděleně za běžné účetní období a minulé účetní období. Výkaz zisku a ztráty se podle použité metody konsolidace doplní:

- a) v nákladových položkách o zúčtování kladného konsolidačního rozdílu,
- b) ve výnosových položkách o zúčtování záporného konsolidačního rozdílu,
- c) o menšinové podíly ve výsledku hospodaření, o podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci, podle použité metody konsolidace.¹¹

2.1.2.3.3. Obsahové vymezení přílohy v konsolidované účetní závěrce

Konsolidující účetní jednotka dále v příloze uvede zejména:¹²

- a) výši odměn vyplacených za účetní období jak v peněžní, tak i v nepeněžní formě osobám, které jsou statutárním orgánem, členům statutárních nebo jiných řídících a dozorčích orgánů, jakož i výši vzniklých nebo sjednaných penzijních závazků k bývalým členům vyjmenovaných orgánů, s uvedením úhrnu za každou kategorii,
- b) výši záloh, půjček a úvěrů poskytnutých osobám, které jsou statutárním orgánem, členům statutárních nebo jiných řídících a dozorčích orgánů s uvedením úrokové sazby, hlavních podmínek a jakýchkoliv splatných částek, výši všech forem zajištění, s uvedením úhrnu za každou kategorii,
- c) celkovou částku závazků, které ke dni sestavení konsolidované účetní závěrky mají dobu splatnosti delší než pět let a celkovou částku zajištěných závazků s uvedením povahy a formy tohoto zajištění,
- d) způsob stanovení reálné hodnoty příslušného majetku a závazků, popis použitého oceňovacího modelu při ocenění cenných papírů a derivátů reálnou hodnotou, změny reálné hodnoty, včetně změn v ocenění podílu ekvivalencí podle jednotlivých druhů finančního majetku a způsob jejich zaúčtování; pokud nebyl cenný papír, podíl a derivát oceněn reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, uvede účetní jednotka důvody a případnou výši opravné položky,
- e) souhrnnou výši finančních závazků, které nejsou uvedeny v konsolidované rozvaze, jsou-li tyto informace užitečné pro posouzení finanční situace; samostatně se uvedou veškeré

---

¹¹ Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., § 66.

¹² Dle vyhlášky č. 500/2002 Sb., § 67 odst. 2.

závazky související s důchody a závazky mezi konsolidující účetní jednotkou a účetními jednotkami nezahrnutými do konsolidované účetní závěrky,

f) konsolidované výnosy z běžné činnosti rozvržené podle kategorií činností a podle zeměpisných trhů, pokud se tyto kategorie a trhy mezi sebou podstatně liší z hlediska způsobu, kterým je organizován prodej zboží a výrobků a poskytování služeb spadajících do běžné činnosti,

g) charakter a obchodní účel transakcí, které nejsou uvedeny v konsolidované rozvaze, a finanční dopad těchto transakcí, pokud jsou rizika nebo užitky z těchto operací významné a pokud je zveřejnění těchto rizik nebo užitků nezbytné k posouzení finanční situace,

h) transakce, s výjimkou transakcí v rámci účetních jednotek v konsolidaci, které konsolidující účetní jednotka, konsolidované účetní jednotky, účetní jednotky pod společným vlivem nebo účetní jednotky přidružené uzavřely se spřízněnou stranou, včetně objemu takových transakcí, povahy vztahu se spřízněnou stranou a ostatních informací o těchto transakcích, které jsou nezbytné k pochopení finanční situace, pokud jsou tyto transakce významné a nebyly uzavřeny za běžných tržních podmínek; informace o jednotlivých transakcích lze seskupovat podle jejich charakteru s výjimkou případů, kdy jsou samostatné informace nezbytné k pochopení dopadu transakcí se spřízněnou stranou na finanční situaci; výraz "spřízněná strana" má stejný význam jako v mezinárodních účetních standardech upravených právem Evropské unie,

i) odděleně informace o celkových nákladech na odměny statutárnímu auditorovi nebo auditorské společnosti za účetní období v členění na:

1. povinný audit roční účetní závěrky,
2. jiné ověřovací služby,
3. daňové poradenství,
4. jiné neauditorské služby.

2.1.3. Český účetní standard pro podnikatele č. 020 - Konsolidovaná účetní závěrka

Cílem tohoto standardu je stanovit podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,

základní postupy při konsolidaci účetní závěrky za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami.¹³

2.1.3.1. Vymezení pojmů pro účely postupů pro konsolidaci

V případě vymezení základních pojmů, například konsolidovaná účetní závěrka, konsolidační celek, konsolidující účetní jednotka, konsolidovaná účetní jednotka, účetní jednotka pod společným vlivem a účetní jednotka přidružená, účetní jednotka postupuje podle příslušných ustanovení zákona o účetnictví a vyhlášky č. 500/2002 Sb.¹⁴

2.1.3.2. Konsolidační pravidla

Konsolidující účetní jednotka stanoví a vyhlásí konsolidační pravidla, podle kterých konsolidované účetní jednotky včetně zahraničních podniků upraví předkládané údaje pro sestavení konsolidované účetní závěrky. Konsolidační pravidla obsahují zejména:¹⁵

- a) způsoby oceňování majetku a závazků,
- b) požadavky na údaje určené pro konsolidaci, které předkládají konsolidované podniky,
- c) termíny předkládání údajů, termíny předložení konsolidovaných účetních závěrek nižších konsolidačních celků a termín sestavení konsolidované účetní závěrky za konsolidační celek v případě sestavování konsolidace po jednotlivých úrovních.

Konsolidující účetní jednotka vyhlásí kromě konsolidačních pravidel také vymezení konsolidačního celku, popřípadě dílčího konsolidačního celku ve formě organizačního schématu.

2.1.3.3. Charakteristika a etapy metod konsolidace

Metody konsolidace rozeznáváme tři:

- 1) plná konsolidace,
- 2) poměrná konsolidace,
- 3) konsolidace ekvivalencí.

---

¹³ Dle ČÚS č. 020, odst. 1.

¹⁴ Dle ČÚS č. 020, odst. 2.

¹⁵ Dle ČÚS č. 020, odst. 3.

Rozdílnost jednotlivých metod odráží rozdílnost koncepčního přístupu. Metoda plné konsolidace se používá v případě, že konsolidující účetní jednotka má v konsolidované účetní jednotce rozhodující vliv. Metoda poměrné konsolidace se používá v případě, kdy konsolidující účetní jednotka vlastní stejné procento základního kapitálu jako někdo jiný.¹⁶ Konsolidace ekvivalencí se uplatňuje, pokud konsolidující účetní jednotka má v konsolidované účetní jednotce podstatný vliv.

Plnou metodou konsolidace se rozumí:¹⁷

- a) začlenění jednotlivých složek rozvahy a výkazů zisku a ztráty ovládaných a řízených osob v plné výši po případném přetřídění a úpravách do rozvahy a výkazu zisku a ztráty konsolidující účetní jednotky,
- b) vyloučení účetních případů mezi účetními jednotkami konsolidovaného celku, které vyjadřují vzájemné vztahy,
- c) vykázání případného konsolidačního rozdílu a jeho odpis,
- d) rozdělení vlastního kapitálu ovládaných a řízených osob a jejich výsledku hospodaření na podíl připadající ovládající a řídící osobě a podíl menšinových držitelů podílových cenných papírů a podílů emitovaných konsolidovanými podniky,
- e) vyloučení podílových cenných papírů a podílů, jejichž emitentem je ovládaná a řízená osoba, a vlastního kapitálu této osoby, který se váže k vylučovaným podílovým cenným papírům a podílům,
- f) vypořádání podílů se zpětnou vazbou.

Etapy konsolidace plnou metodou:¹⁸

- 1) přetřídění a úpravy položek účetních závěrek ovládajících a řídících osob a ovládaných a řízených osob,
- 2) úpravy ocenění aktiv a závazků ovládané a řízené osoby,
- 3) sumarizace údajů účetních závěrek ovládající a řídící osoby a ovládaných a řízených osob,

---

¹⁶ *Tuto situaci nazýváme shoda.*

¹⁷ *Dle ČÚS č. 020, odst. 4.1.*

¹⁸ *Dle ČÚS č. 020, odst. 4.2.*

4) vyloučení vzájemných operací mezi ovládající a řídící osobou a ovládanými a řízenými osobami:

- a) vyloučení účetních operací bez vlivu na výsledek hospodaření,
- b) vyloučení účetních operací s vlivem na výši výsledku hospodaření,

5) konsolidační rozdíl

Konsolidační rozdíl je rozdíl mezi pořizovací cenou podílů konsolidovaného podniku a jejich oceněním podle podílové účasti konsolidující účetní jednotky na výši vlastního kapitálu vyjádřeného reálnou hodnotou, která vyplývá jako rozdíl reálných hodnot aktiv a reálných hodnot cizího kapitálu ke dni akvizice¹⁹ nebo ke dni dalšího zvýšení účasti (dalšího pořízení cenných papírů nebo podílů).

Konsolidační rozdíl se odepisuje do 20 let rovnoměrným odpisem, pokud neexistují důvody pro kratší dobu odpisování.²⁰ Konsolidační rozdíl se zúčtovává do položky zúčtování aktivního konsolidačního rozdílu nebo zúčtování záporného konsolidačního rozdílu na vrub nákladů respektive ve prospěch výnosů z běžné činnosti,

6) rozdělení konsolidovaného vlastního kapitálu a vyloučení podílových cenných papírů a podílů,

7) menšinový vlastní kapitál,

8) rozdělení konsolidovaného výsledku hospodaření běžného období,

9) vypořádání podílů se zpětnou vazbou.

Ekvivalenční metodou se rozumí následující úprava údajů účetní závěrky účetní jednotky uplatňující podstatný vliv:²¹

a) vyloučení podílů z rozvahy účetní jednotky uplatňující podstatný vliv, jejichž emitentem je konsolidovaný podnik pod podstatným vlivem, a jejich nahrazení samostatnou rozvahovou položkou podílů v ekvivalenci oceněných ve výši podílu na vlastním kapitálu konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem,

b) vypořádání rozdílu mezi oceněním podílů a konsolidační rozvahovou položkou podílu v ekvivalenci vykázáním:

---

¹⁹ Za den akvizice se považuje datum, od něhož začíná účinně ovládající a řídící osoba uplatňovat příslušný vliv nad konsolidovaným podnikem.

²⁰ Odpisy konsolidačního rozdílu se vykazují ve zvláštní položce konsolidovaného výkazu zisku a ztráty.

²¹ Dle ČÚS č. 020, odst. 5.

1) poměrné části výsledku hospodaření konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem ve výši podílové účasti účetní jednotky uplatňující podstatný vliv v samostatné položce konsolidovaného výkazu zisku a ztráty "Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci" a v samostatné rozvahové položce "Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci",

2) konsolidačního rezervního fondu, který představuje akumulované podíly na výsledcích hospodaření v ekvivalenci minulých let osob pod podstatným vlivem ode dne jejich akvizice. Konsolidační rezervní fond obsahuje též podíly konsolidovaného podniku na změnách v úhrnné výši ostatního vlastního kapitálu (tj. bez výsledku hospodaření) daného období.

Pokud se konsolidace provádí po jednotlivých úrovních (dílčích konsolidačních celcích), část podílu na výsledku hospodaření konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem zachycená v konsolidovaném výkazu zisku a ztráty dílčího konsolidačního celku se zahrnuje v plné výši do položky "Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci" v konsolidovaném výkazu zisku a ztráty za vyšší konsolidační celek.

Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci.

Podíl na výsledku hospodaření v ekvivalenci se týká výsledku hospodaření za běžné účetní období konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem a jeho výše se zjistí na základě podílové účasti účetní jednotky uplatňující podstatný vliv na konsolidovaný podnik pod podstatným vlivem a na základě skutečně dosaženého výsledku hospodaření za období konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem ode dne akvizice do konce účetního období v roce akvizice konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem. V následujících letech se konsolidovaný výsledek hospodaření v ekvivalenci počítá jako součin podílové účasti a výsledku hospodaření konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem za účetní období.

Pokud se konsolidace provádí přímou metodou, převezme se poměrná část na výsledku hospodaření konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem odpovídající podílové účasti účetní jednotky uplatňující podstatný vliv na konsolidovaném podniku pod podstatným vlivem na základě přímých i nepřímých podílů.

Při použití ekvivalenční metody se vylučují prokazatelně zjistitelné vzájemné vztahy, které mají významný dopad na hodnotu vlastního kapitálu a výsledku hospodaření běžného období konsolidovaného podniku pod podstatným vlivem.

Dividendy, respektive podíly na zisku obdržené od účetních jednotek konsolidovaných ekvivalenční metodou se vyloučí z výkazu zisku a ztráty účetní jednotky uplatňující podstatný vliv a zvýší se o jejich výši položka konsolidovaného rezervního fondu.

Konsolidační rozdíl se řeší stejně jako u plné metody.²²

Poměrnou metodou konsolidace se rozumí:²³

- a) vzájemné vztahy včetně vypořádání podílů se zpětnou vazbou,
- b) začlenění jednotlivých složek rozvahy a výkazu zisku a ztráty v poměrné výši odpovídající podílu ovládající a řídící osoby na osobě, která je ovládána ve shodě s další nebo dalšími osobami, pokud tyto osoby mají shodný podíl na základním kapitálu ovládané nebo řízené osoby po případném přetřídění a úpravách do rozvahy a výkazu zisku a ztráty konsolidující účetní jednotky,
- c) vykázání případného konsolidačního rozdílu a jeho odpis,
- d) vyloučení podílů, jejichž emitentem je osoba ovládaná ve shodě s další nebo dalšími osobami, pokud tyto osoby mají shodný podíl na základním kapitálu ovládané nebo řízené osoby, a vlastního kapitálu, který se váže k vylučovaným podílům.

Etapy konsolidace poměrnou metodou jsou obdobné etapám použitým při konsolidaci plnou metodou s tím, že vyloučení vzájemných operací mezi osobou ovládanou ve shodě s další nebo dalšími osobami v konsolidačním celku a vyloučení podílů se zpětnou vazbou se provede pouze v poměrné výši odpovídající podílu ovládající a řídící osoby na osobě, která je ovládána ve shodě. Konsolidační rozdíly se řeší stejně jako u plné metody.

2.1.3.4. Konsolidovaný přehled o peněžních tocích

Volba metody, koncepce a modelu přehledu o peněžních tocích, obsahová náplň peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů a dalších ukazatelů je v pravomoci konsolidující účetní jednotky při respektování věrného a poctivého zobrazení předmětu účetnictví.

---

²² *Bliže popsáno v kapitole 2.1.3.3.*

²³ *Dle ČÚS č. 020, odst. 6.*

Účetní jednotka uvede v příloze každou změnu v modelu, konstrukci a obsahové náplni ukazatelů přehledu o peněžních tocích oproti předcházejícímu účetnímu období, zejména změnu zásad při určování součástí peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů.

Účetní jednotka prokáže soulad mezi částkami peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů v přehledu o peněžních tocích a mezi odpovídajícími položkami vykazovanými v konsolidované rozvaze. Případné rozdíly účetní jednotka zdůvodní v příloze.

Účetní jednotka může zvolit podrobné členění položek přehledu o peněžních tocích nebo k syntetickým položkám, u kterých je to vhodné, uvede vysvětlivky.²⁴

2.2. Konsolidovaná účetní závěrka podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví

Touto problematikou se zabývají převážně standardy IAS 27 – Konsolidovaná účetní závěrka a také IFRS 3 – Podnikové kombinace a další standardy.

2.2.1. Konsolidovaná účetní závěrka - IAS 27

2.2.1.1. Historie a působnost standardu

Jde o standard, který prošel novelizačním procesem v roce 2003 a od 1. ledna 2005 platí plně jeho nová podoba. Původní podoba standardu se výhradně dotýkala konsolidace a souvisejícího vykazování majetkových investic do dceřiných podniků v individuální účetní závěrce. Nově však standard upravuje vedle konsolidace způsob vykazování majetkových podílů v individuálních účetních závěrkách mateřských podniků, investorů a spoluvlastníků, což vedlo k přejmenování standardu.

Z historického pohledu jde o druhou výraznou změnu konsolidačních pravidel v rámci IAS/IFRS.²⁵ První standard, který se věnoval konsolidaci a ekvivalenční metodě v účetnictví byl IAS 3 – Konsolidovaná účetní závěrka, který byl vydán v roce 1976 s plnou účinností od 1. ledna 1977. Tento původní standard byl v roce 1989 nahrazen novým standardem IAS 27 – Konsolidovaná účetní závěrka a investice do dceřiných podniků s plnou účinností od 1. ledna 1990. Pravidla nastavená v IAS 27 byla v průběhu dalších období pouze zkorigována

---

²⁴ Dle ČÚS č. 020, odst. 8.

²⁵ Mezinárodní standardy účetního výkaznictví.

v souvislosti s vydáním několik nových standardů a vydržela až do roku 2003, resp. do roku 2004. 18. prosince 2003 IASB²⁶ vydala v rámci dokončení rozsáhlého novelizačního projektu i revidovanou nově pojmenovanou verzi IAS 27 – Konsolidovaná a individuální účetní závěrka, která je plně účinná od 1. ledna 2005. Ačkoliv nedošlo k vydání úplně nového standardu s novým označením, ale pouze o revizi původní podoby, nelze považovat uskutečněné změny pouze za patrné.

Aktuální novelizovaná podoba IAS 27 obsahuje jednak pravidla pro sestavování a zveřejňování konsolidované účetní závěrky za skupinu podniků, u nichž mateřský podnik uplatňuje rozhodující vliv, a dále upravuje způsob vykazování majetkových podílů v dceřiných, společně ovládaných a přidružených podnicích v případě, kdy mateřský podnik, spoluvlastník nebo investor sestavují z různých důvodů individuální účetní závěrku. IAS 27 neřeší účetní metodu podnikových kombinací, ačkoliv ty většinou předchází sestavování konsolidace, a jejich dopad na konsolidovanou účetní závěrku včetně goodwillu, který při podnikové kombinaci vzniká. V této souvislosti se IAS 27 odvolává na IAS 22 – Podnikové kombinace, resp. na IFRS 3 – Podnikové kombinace, který nově upravuje všechny podnikové kombinace s datem dohody kombinace od 31. března 2004 včetně.

V souvislosti s IAS 27 existuje i nadále po novelizaci samostatná interpretace SIC-12: Konsolidace – Jednotky zvláštního určení. K dřívější podobě IAS 27 se vázala i SIC-33: Konsolidace a ekvivalenční metoda – Potenciální hlasovací práva a alokace vlastnických podílů, která však byla novelizací do IAS 27 zakomponována.

2.2.1.2. Definice

Konsolidovaná účetní závěrka (Consolidated Financial Statements) – účetní závěrka skupiny, která vystupuje jako samostatná účetní jednotka.

Kontrola/Ovládání/Rozhodující vliv (Control) – představuje pravomoc řídit/ovládat finanční a provozní politiky podniku tak, aby ovládající podnik získal z jeho aktivit prospěch.

Metoda pořizovací ceny (Cost method) – metoda vykazování investic, podle které jsou investice zachyceny v pořizovací ceně. Investor uznává výnos z investice pouze v rozsahu, v jakém získává podíly na kumulovaných ziscích dosažených po datu akvizice v podniku, do

---

²⁶ Rada pro Mezinárodní účetní standardy.

kterého investoval. Podíly získané nad tyto zisky jsou brány jako úhrada investic a jsou uznány jako snížení pořizovací ceny investice.

Skupina (Group) – je představována mateřským podnikem a všemi jeho dceřinými podniky.

Menšinový podíl (Minority interest) – představuje takový podíl na zisku nebo ztrátě a čistých aktivech dceřiného podniku, který není mateřským podnikem vlastněn přímo nebo nepřímo skrz jiné dceřiné podniky.

Mateřský podnik (Parent) – je podnik, který má jeden nebo více dceřiných podniků.

Individuální účetní závěrka (Separate Financial Statements) – je účetní závěrka prezentovaná mateřským podnikem, investorem u přidruženého podniku nebo spoluvlastníkem u společně ovládaného podniku, ve které jsou investice vykazovány na bázi přímého podílu na vlastním kapitálu, nikoliv na bázi vykazovaných výsledků a čistých aktiv podniků, do nichž bylo investováno.

Dceřiný podnik (Subsidiary) – je podnik, včetně uvážení neregistrovaných podniků jakými jsou např. partnership, který je kontrolován/ovládán jiným podnikem (označovaným jako mateřský podnik).

Nekontrolní podíl – je vlastní kapitál dceřiného podniku, který není přímo nebo nepřímo přiřaditelný mateřskému podniku.

2.2.1.3. Sestavení a prezentace konsolidované účetní závěrky

Obecně platí, že konsolidovaná účetní závěrka musí být sestavena a prezentována jakýmkoliv mateřským podnikem, tj. podnikem, který má jeden nebo více dceřiných podniků. Důvodem jejího sestavování je poskytnout uživatelům účetní závěrky, zejména pak akcionářům, informace o finanční situaci, výsledku činnosti a změnách ve finanční situaci skupiny jako jednoho ekonomického celku bez ohledu na právní vymezení jednotlivých podniků zahrnutých do skupiny. Zároveň však IAS 27 obsahuje následující kritéria, při jejichž naplnění, nemusí mateřský podnik konsolidovanou účetní závěrku sestavovat a zveřejňovat:

- 1) mateřský podnik je dceřiným podnikem jiného podniku a v případě, že není plnohodnotným dceřiným podnikem, musí být všichni zbývající akcionáři, včetně těch, kteří nemají oprávnění hlasovat, o této skutečnosti informováni a ti zároveň nesmí vyslovit žádnou námitku,

- 2) dluhové nebo kapitálové finanční nástroje mateřského podniku nejsou obchodovány na jakémkoliv veřejném trhu, pod který IAS 27 zahrnuje jako domácí a zahraniční burzovní trh, tak i mimoburzovní tzv. OTC trh²⁷, včetně místního nebo regionálního trhu,
- 3) v souvislosti s emisí jakéhokoliv druhu finančního nástroje na veřejných trzích mateřský podnik nepředložil, ani aktuálně nepředkládá, svoji účetní závěrku komisi pro cenné papíry nebo jinému obdobnému regulátorovi,
- 4) jiný podnik, který mateřský podnik ovládá, sestavuje veřejně dostupnou konsolidovanou účetní závěrku, která je srovnatelná s IAS/IFRS.

IAS 27 zdůrazňuje, že mezi podniky, které musí sestavovat a prezentovat konsolidovanou účetní závěrku, patří i jednotky rizikového kapitálu, podílové fondy, správcovské jednotky a podobné subjekty, které lze zařadit do úzce specifického odvětví privátního kapitálu.

2.2.1.4. Rozsah konsolidované účetní závěrky

Představuje vymezení konsolidačního celku, tj. mateřského podniku a dceřiných podniků, které vstupují do konsolidace, resp. jejichž individuální účetní závěrky jsou konsolidovány. Mateřský podnik ze svého postavení musí přesně definovat na počátku všech konsolidačních procedur, jaký je rozsah jím sestavované konsolidované účetní závěrky, tj. které všechny dceřiné podniky jsou do konsolidace zahrnuty. Mateřský podnik musí zahrnout do konsolidované účetní závěrky všechny své dceřiné podniky. Obecně neexistují nyní žádné výjimky, které by vylučovaly dceřiný podnik z konsolidace. V souvislosti s vymezením rozsahu konsolidované účetní závěrky IAS 27 zdůrazňuje, že mateřský podnik nemůže vyloučit dceřiný podnik z konsolidace, protože jeho obchodní aktivity jsou výrazně odlišné od obchodních aktivit ostatních podniků ve skupině, včetně mateřského podniku.

Obecné a harmonizační přístupy ke konsolidačnímu celku obvykle uvádějí:

- 1) mateřský podnik většinou nekonsoliduje, pokud je sám vlastněn alespoň z 90 % jediným akcionářem,
- 2) dceřiné a přidružené podniky nejsou součástí konsolidačního celku, pokud:

---

²⁷ OTC trh (over the counter market) je místo, na kterém dochází k dvoustranným dohodám mezi prodávajícím a kupujícím, takže podmínky obchodu nejsou standardizovány, tak jako je tomu na organizovaných trzích (např. burze). Tyto trhy tak nabízí možnost individuálních podmínek obchodu.

- a) mateřský podnik je nemůže dlouhodobě ovládat,
  - b) účast mateřského podniku má charakter krátkodobých cenných papírů,
  - c) příliš vysoké náklady na konsolidaci,
- 3) dceřiné a přidružené společnosti, které jsou v likvidaci, společnosti předlužené, na jejichž majetek byl prohlášen konkurz, jednotky v insolvenčním řízení mohou být vyloučeny z konsolidace.

2.2.1.5. Vztah mateřský podnik – dceřiný podnik

Definice, které jsou obsaženy v IAS 27, určují, že dceřiným podnikem je jakýkoliv podnik, jehož finanční a provozní politiky jsou ovládány mateřským podnikem způsobem, který zaručuje mateřskému podniku prospěch z činností dceřiného podniku. IAS 27 v této souvislosti obsahuje pravidla a kritéria rozeznání existence ovládaní, tj. zda-li lze označit vztah mezi dvěma podniky jako vztah mateřského a dceřiného podniku. Základním a objektivně měřitelným kritériem je výše hlasovacích práv, které první podnik vlastní ve druhém podniku. Pokud první podnik vlastní přímo nebo nepřímo skrz jiné dceřiné podniky více než polovinu hlasovacích práv ve druhém podniku, lze označit vznikající vztah za ovládaní. Mohou však existovat výjimečné okolnosti, které vedou k situaci, kdy podnik, přestože vlastní více jak polovinu hlasovacích práv, druhý podnik neovládá.

Podnik vlastní méně než polovinu hlasovacích práv ve druhém podniku a přesto lze za jistých podmínek označit jejich vztah za ovládaní. Jde o případy, kdy mateřský podnik vzhledem k dceřinému podniku:

- a) ovládá více než jednu polovinu hlasovacích práv díky dohodě s ostatními investory,
- b) rozhoduje o finančních a provozních politikách společnosti na základě stanov nebo jiné dohody,
- c) jmenuje nebo odvolává většinu členů výkonného orgánu podniku, např. představenstva, dozorčí rady, správní rady apod., přičemž kontrola je vykonávána tímto orgánem,
- d) disponuje s většinou hlasů na schůzích výkonného orgánu podniku, přičemž kontrola je vykonávána tímto orgánem.

Při určování, který podnik ovládá jiný podnik musí být uvážena existence dopadu potenciálních hlasovacích práv, která jsou aktuálně realizovatelná nebo převoditelná. Potenciální hlasovací práva zahrnují finanční nástroje, konkrétně akciová práva, kupní akciové opce, dluhové nebo kapitálové nástroje převoditelné do kmenových akcií nebo

podobných nástrojů. Aktuálně realizovatelnými nebo převoditelnými jsou přitom ty, které lze realizovat nebo převést kdykoliv, tj. bez podmínění na určité budoucí datum nebo uskutečnění určité budoucí události. Toto pravidlo dříve upravovala interpretace SIC-33. V rámci novelizačního procesu bylo zakomponováno do IAS 27 a původní interpretace byla tímto zrušena.²⁸

2.2.1.6. Konsolidační procedury

Proces konsolidace účetních závěrek jednotlivých podniků s cílem sestavit konsolidovanou účetní závěrku za celou skupinu zahrnuje několik procedur, které musí příslušný mateřský podnik uskutečnit. Náročnost každé konsolidace je téměř přímo úměrná složitosti konsolidačního celku a kvalitě podkladových informací od jednotlivých podniků ve skupině. Výsledkem je vždy jedná jediná konsolidovaná účetní závěrka mateřského podniku, která zahrnuje všechny tyto podniky.

Konsolidovaná účetní závěrka se sestavuje kombinací účetních závěrek mateřského podniku a jeho dceřiných podniků zahrnutých do konsolidace. Kombinace jednotlivých účetních závěrek se uskutečňuje tzv. plnou metodou konsolidace, při které jsou řádek po řádku sečteny vykazovaná aktiva, závazky a vlastní kapitál v rozvaze, výnosy a náklady ve výsledovce. V rámci této kombinace účetních závěrek musí mateřský podnik uskutečnit následující procedury:

- 1) eliminovat účetní hodnotu investice v každém dceřiném podniku a podíl na vlastním kapitálu každého dceřiného podniku,
- 2) vykázat goodwill v souladu s IFRS 3 – Podnikové kombinace,
- 3) identifikovat menšinové podíly na zisku nebo ztrátě konsolidovaných dceřiných podniků za vykazované období,
- 4) identifikovat menšinové podíly na čistých aktivech konsolidovaných dceřiných podniků odděleně od vlastního kapitálu, který náleží mateřskému podniku. Menšinové podíly na čistých aktivech jsou složeny z hodnoty menšinových podílů, která je vypočtena dle IFRS 3 k datu původní kombinace a menšinových podílů na změnách ve vlastním kapitálu od data kombinace,

---

²⁸ *Existence a dopad potenciálních hlasovacích práv může způsobit, že podnik, který by ovládal druhý podnik, pokud by došlo k uvážení pouze existujících hlasovacích práv, nemusí být aktuálně podnikem ovládajícím. Ovládajícím podnikem může být úplně jiný podnik a ten následně musí sestavovat konsolidovanou účetní závěrku a je z pohledu IAS označena za mateřský podnik.*

5) plně eliminovat vnitroskupinové položky, tj. zůstatky, transakce, výnosy a náklady.

Mateřský podnik musí vyloučit všechny pohledávky a závazky vůči jinému podniku ve skupině a zároveň eliminovat zisky a ztráty, které jsou zahrnuty v účetní hodnotě dlouhodobých aktiv či zásob, které byly přeprodány mezi podniky ve skupině.

IAS 27 požaduje, aby účetní závěrky mateřského podniku a jeho dceřiných podniků, které jsou použity při sestavování konsolidované účetní závěrky, byly sestaveny ke stejnému datu.

2.2.1.7. Menšinové podíly a jejich vykázání v konsolidované účetní závěrce

Představuje takový podíl na zisku nebo ztrátě a čistých aktivech dceřiného podniku, který není mateřským podnikem vlastněn přímo nebo nepřímo prostřednictvím jiných dceřiných podniků. Aktuálně musí být menšinové podíly vykazovány v konsolidované rozvaze jako součást celkového vlastního kapitálu, ale odděleně od vlastního kapitálu náležejícího mateřskému podniku.

Vedle menšinových podílů na čistých aktivech dceřiných podniků, které jsou vykázány v konsolidované rozvaze, musí mateřský podnik vyčíslit také menšinové podíly na zisku nebo ztrátě celé skupiny a vykázat je na výsledovce odděleně od zbývajících výsledku hospodaření, který náleží mateřskému podniku. Menšinové podíly nejsou výnosovou ani nákladovou položkou výsledovky, jsou prostým rozlišením konečného výsledku hospodaření celé skupiny.

2.2.1.8. Ukončení konsolidace

Konsolidace je ukončena okamžikem, ke kterému mateřský podnik přestává ovládat dceřiný podnik, tj. přestává rozhodovat o jeho finančních a provozních politikách s cílem získat z jeho činnosti určitý prospěch. Pozbytí ovládání je pravděpodobně spojeno se změnou v absolutní i relativní výši vlastnictví, ale nemusí tomu tak být. Mateřský podnik může na základě uzavřené dohody odprodat svůj podíl nebo určitou část v dceřiném podniku jinému podniku a tím ukončit jeho ovládání.

Pokud mateřský podnik přistoupí k prodeji nebo jinému způsobu vyřazení svého podílu v dceřiném podniku, musí dopad této transakce vykázat v konsolidované účetní závěrce sestavované za období, ve kterém k vyřazení investice došlo. Z vyřazení investice, zejména z jejího prodeje, plynou mateřskému podniku určité výtěžky, kterou jsou vztaženy

proti účetní hodnotě investice k datu vyřazení. Rozdíl, který je mezi výtěžky z vyřazení dceřiného podniku a jeho účetní hodnotou k datu likvidace vyčíslen, musí být v konsolidované účetní závěrce vykázán jako zisk nebo ztráta z vyřazení dceřiného podniku.

2.2.1.9. Požadavky na zveřejnění

V rámci konsolidované účetní závěrky musí mateřský podnik zveřejnit následující informace:

- a) charakter vztahů mezi mateřským a dceřiným podnikem, pokud mateřský podnik nevlastní přímo nebo nepřímo skrz jiné dceřiné podniky více než polovinu hlasovacích práv,
- b) důvody, proč vlastnictví, přímo nebo nepřímo skrz jiné dceřiné podniky, více než poloviny hlasovacích práv nebo potenciálních hlasovacích práv nezakládá rozhodující vliv,
- c) rozvahový den účetní závěrky dceřiného podniku, pokud je tato závěrka použita při konsolidaci, a uvedení, zda-li je toto datum jiné než u mateřského podniku a zda-li se vykazované období odlišuje od období mateřského podniku, včetně uvedení důvodů těchto odlišností,
- d) charakter a rozsah podstatných omezení schopnosti dceřiného podniku převádět peněžní prostředky mateřskému podniku v podobě peněžních dividend nebo jako splácení půjček nebo záloh,
- e) tabulka zobrazující dopady změn ve vlastnickém podílu mateřského podniku v dceřiném podniku, které nevedly ke ztrátě ovládnání vlastního kapitálu přiřazeného vlastníkům mateřského podniku,
- f) pokud došlo ke ztrátě ovládnání dceřiného podniku, mateřský podnik zveřejní případný zisk nebo ztrátu:
  - část tohoto zisku nebo ztráty přiřaditelnou vykázání ponechané investice v dřívějším dceřiném podniku v její reálné hodnotě k datu, ke kterému došlo ke ztrátě ovládnání,
  - řádek nebo řádky výkazu o úplném výsledku, v němž jsou zisk nebo ztráta vykázány (pokud nejsou prezentovány samostatně ve výkazu o úplném výsledku).

2.2.2. IFRS 3 – Podnikové kombinace

2.2.2.1. Rozsah a působnost

Standard vstoupil v účinnost v roce 2004, kdy nahradil standard IAS 22 - Podnikové kombinace. V lednu 2008 byl standard novelizován. Novelizovaná verze vstoupila v účinnost od 1. července 2009. Snaha o harmonizaci IFRS s US GAAP²⁹.

IFRS 3 se snaží vyřešit především následující problémy:

- co je to ovládnutí,
- jak správně rozpoznat, kdo je ekonomická matka a kdo je ekonomická dcera,
- určit správný okamžik ovládnutí,
- jak spočítat náklady na podnikovou kombinaci.

Dále:

- jak postupovat v situaci, kdy se podniková kombinace uskutečňuje po krocích,
- jak postupovat, jestliže nejsou náklady na podnikovou kombinaci určeny přesně, ale jejich konečná výše se určí až podle budoucích výsledků dcery,
- jak přesně postupovat v případě reversních akvizic.

IFRS 3 stanovuje pravidla pro finanční reporting společností, které provádí podnikové kombinace³⁰, kromě:

- podnikových kombinací zahrnujících společnosti pod společnou kontrolou,
- účtování při založení společného podniku („joint venture“),
- aktiv, která nesplňují definici podniku.

2.2.2.2. Definice

Předmět ocenění - předmětem ocenění k datu ovládnutí jsou:

- a) veškerá identifikovatelná aktiva,
- b) veškeré závazky,

---

²⁹ *Generally Accepted Accounting Principle* – všeobecně uznávané principy účetnictví. Dodržují je společnosti obchodující na burze v USA.

³⁰ *Podniková kombinace je transakce nebo událost, při které nabyvatel získá kontrolu nad jedním nebo více podniky.*

c) veškeré podmíněné závazky³¹.

Předmětem ocenění a zařazení do konsolidace jsou i položky, které ve své rozvaze dcera vůbec nevykazuje. Příkladem je podmíněný závazek. Dcera jej uvádí jen v příloze, zatímco matka jej v okamžiku ovládnutí dcery oceňuje a zařazuje do své konsolidované rozvahy.

Reporting (Consolidation) Package - aby pro mateřskou společnost nepředstavovaly konsolidační práce neadekvátní zátěž, požaduje obvykle mateřská společnost, aby jí dceřiná společnost připravila údaje pro konsolidaci v určité struktuře. Mateřská společnost proto zašle dceřiné společnosti soubor tabulek a požadavků, ve kterém definuje požadavky na strukturu účetních výkazů a požadavky na údaje, které jsou potřeba do konsolidované přílohy.³²

Podnik – podnik se skládá ze vstupů a procesů, které ve své kombinaci mají schopnost vytvářet výstupy. Základní prvky podniku jsou:

- a) vstupy – ekonomické zdroje,
- b) procesy – nastavené systémy, standardy, pravidla, postupy. V době akvizice nemusí fungovat, důležitá je schopnost fungovat,
- c) výstupy – v podobě zisku, úspor apod.

2.2.2.3. Goodwill

IFRS 3 požaduje, aby goodwill byl reziduální částkou, která z ekonomického hlediska obsahuje položky, které není možné samostatně identifikovat a ocenit. IFRS 3 definuje goodwill jako „budoucí ekonomické přínosy vyplývající z aktiv, která není možné jednotlivě identifikovat a samostatně vykázat“.

Existuje mnoho názorů na to, co goodwill představuje ve své ekonomické podstatě, tj. které konkrétní budoucí přínosy mají být součástí goodwillu.

- 1) efekty vyplývající ze synergie nabyvatele a nabývané společnosti,
- 2) možnost získání nových trhů,
- 3) odstranění konkurence na trhu,
- 4) kvalifikace, znalosti a schopnosti zaměstnanců,

---

³¹ Definice v IAS 37 - Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva.

³² Příkladem je tabulka pohybů pozemků, budov a zařízení, tabulka pohybů nehmotných aktiv, tabulka pro informace o zásobách, tabulka rozpisu pohledávek a závazků, seznam úvěrů a podobně.

- 5) možnost využití geografických faktorů,
- 6) získání možnosti kontroly nad nabytou společností,
- 7) efekty tzv. nákladové synergie.³³

Goodwill se vykazuje jako aktivum, které se neodpisuje, pravidelně se však testuje na snížení hodnoty.

Negativní goodwill³⁴ představuje situaci, kdy nabytá čistá aktiva jsou vyšší než náklady na podnikovou kombinaci. Zachytí se v okamžiku akvizice jako jednorázový výnos. Vznik negativního goodwillu bývá často náznakem chybného nebo nadsazeného ocenění aktiv.

IFRS 3 říká, že je před vykázáním negativního goodwillu jako jednorázového výnosu nejprve znovu přehodnotit, zdali je ocenění správné. Negativní goodwill může vznikat z řady důvodů:

- 1) nesprávné ocenění nabytých aktiv, závazků a podmíněných závazků,
- 2) nesprávné ocenění nákladů na podnikovou kombinaci,
- 3) fakt, že některé položky se neoceňují fair value,
- 4) výhodná koupě.

2.2.2.4. Požadavky na zveřejnění

Všechny podnikové kombinace v daném období:

- a) jména a popis zúčastněných společností,
- b) datum akvizice,
- c) informace o činnostech společnosti, která bude prodána,
- d) procento pořízených nástrojů vlastního kapitálu s hlasovacím právem,
- e) informace o reálné hodnotě předané úhrady podle významných tříd této úhrady (peníze, akcie, jiný majetek),
- f) tržní hodnoty každé skupiny převzatých aktiv a závazků,
- g) případná částka zohledněná přímo ve výsledku (výhodná koupě),
- h) popis skutečností, které vedly ke vzniku goodwillu,

---

³³ Snížení fixních nákladů v důsledku akvizice.

³⁴ Ve verzi IFRS 3 účinné do 1. 7. 2009 se tato položka nazývala „převis nabyvatelova podílu na fair value identifikovatelných aktiv, závazků a podmíněných závazků nad pořizovací cenou“. Po novele se položka nazývá „zisk z výhodné koupě“.

- i) informace o zaúčtovaných ziscích a ztrátách plynoucích ze ztráty kontroly,
- j) pohyby mezi kontrolním podílem a nekontrolními podíly,
- k) informace o případných akvizicích uskutečněných po rozvahovém dni, ale před datem sestavení závěrky,
- l) informace o ziscích, ztrátách, opravách chyb a dalších úpravách týkajících se předchozích podnikových kombinací,
- m) změny v účetní hodnotě goodwillu.

3 Proces konsolidace a jeho jednotlivé fáze

3.1. Představení konsolidující účetní jednotky

Proces konsolidace je podle mého názoru velmi náročná a složitá procedura. Pro lepší pochopení jsem se rozhodla, že ho vysvětlím na konkrétním podniku. Vybrala jsem si společnost ENERGOAQUA, a. s., která je konsolidující účetní jednotkou. Použila jsem konsolidovanou účetní závěrku sestavenou za rok 2009. Konsolidovaná účetní závěrka za rok 2010 totiž v době odevzdání diplomové práce nebyla zcela dokončena a schválena statutárním orgánem.

Společnost ENERGOAQUA, a. s. má sídlo v Rožnově pod Radhoštěm, 1. máje 823. Byla založena 29. 4. 1992 zápisem do obchodního rejstříku, na dobu neurčitou. Emitent byl založen dle českého právního řádu, obchodního zákoníku jednorázově Fondem národního majetku České republiky se sídlem v Praze 1, Gorkého náměstí č. 32, jako jediným zakladatelem na základě zakladatelské listiny obsahující rozhodnutí zakladatele ve smyslu ustanovení zákona ze dne 24. 4. 1992 ve formě notářského zápisu. Emitent je zapsán v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Ostravě, oddíl B, vložka 334. Předmětem podnikání je rozhodující měrou tvořen činností energetického a vodohospodářského programu. Jednotlivé činnosti dle výpisu z obchodního rejstříku:

- provoz kanalizací, čistíren vod a vodohospodářství,
- výroba tepla na základě autorizace MP a O č. 31960411073000A,
- rozvod tepla na základě autorizace MP a O č. 32960101978000,
- rozvod elektřiny na základě autorizace MP a O č. 12960210135000A,
- rozvod plynu na základě autorizace MP a O č. 22960310815000A,
- výroba, opravy a montáž měřidel,
- opravy motorových vozidel,
- výroba, montáž opravy, rekonstrukce, revize a zkoušky vyhrazených tlakových zařízení, kotlů a tlakových nádob, periodické zkoušky nádob na plyny,
- zámečnictví,
- kovoobráběčství,
- vodoinstalatéřství,
- tesařství,
- zednictví,

- výroba, instalace a opravy elektrických strojů a přístrojů,
- topenářství,
- montáž, opravy, údržba a revize vyhrazených elektrických zařízení a výroba rozvaděčů nízkého napětí,
- montáž, opravy revize a zkoušky vyhrazených plynových zařízení, plnění tlakových nádob na plyny,
- podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady,
- vzduchotechnika a klimatizace prostor,
- obchodní činnost v rozsahu: koupě zboží za účelem dalšího prodeje a prodej,
- rozbor chemické, laboratorní a provozní,
- práce s mechanismy,
- zřizování, montáž, údržba a servis telekomunikačních zařízení,
- poskytování telekomunikačních služeb,
- provozování vodovodů a kanalizací,
- výroba pilařská a impregnace dřeva,
- výroba dřevěných výrobků.

Základní kapitál je 703 074 664 Kč. Tvoří jej kmenové akcie na majitele v hodnotě 1 000 Kč, počet akcií 701 000 kusů a kmenové akcie na majitele v hodnotě 8 Kč, počet akcií 259 333 kusů, akcie v zaknihované podobě.

Společnost ENERGOAQUA, a. s. sestavuje konsolidovanou účetní závěrku podle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví.

3.2. Představení konsolidovaných účetních jednotek

Společnost ENERGOAQUA, a. s. má 5 dceřiných podniků.

1) EA Invest, spol. s r. o.

Společnost EA Invest, spol. s r. o. byla založena 23. 2. 1998 zapsáním do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Ostravě. Sídlo firmy je U Centrumu 751, 735 14 Orlová – Lutyně. Předmětem podnikání je výroba, obchod a služby. Základní kapitál je 60 000 000 Kč. Datum akvizice bylo 23. 2. 1998.

2) Karvinská finanční, a. s.

Společnost Karvinská finanční, a. s. byla založena 30. 4. 1992 zapsáním do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Ostravě. Sídlo firmy je U Centrumu 751, 735 14 Orlová – Lutyně. Předmětem podnikání je realitní činnost a inženýrská činnost v investiční výstavbě. Základní kapitál společnosti je 63 646 000 Kč a tvoří jej akcie na majitele v hodnotě 1 000 Kč, počet akcií 63 646 kusů.

3) VOS Písek, a. s. – Vodohospodářské slévárny a strojírny Písek

Společnost byla založena již v roce 1912. Sídlo firmy je Nádražní 732, 397 86 Písek. Předmětem podnikání je prodej tlakových tvarovek, mříží a poklopů, podzemních a nadzemních hydrantů, odlitků ze šedé a tvárné litiny a neželezných kovů.

Základní kapitál 292 797 000 Kč.

4) EA alfa, s. r. o.

Společnost EA alfa, s. r. o. byla založena 5. 8. 2006 zapsáním do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Ostravě. Sídlo firmy je 1. máje 823, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm. Předmětem podnikání je:

- pilařská výroba a impregnace dřeva,
- realitní činnost,
- zprostředkování obchodu a služeb činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců.

Základní kapitál činí 22 479 000 Kč. Datum akvizice nastalo 5. 8. 2006.

5) EA beta, s. r. o.

Společnost EA alfa, s. r. o. byla založena 5. 8. 2006 zapsáním do obchodního rejstříku u Krajského soudu v Ostravě. Sídlo firmy je 1. máje 823, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm. Předmětem podnikání je:

- pilařská výroba a impregnace dřeva,
- výroba dřevěných výrobků (kromě truhlářských a tesařských, nábytku a hraček),
- realitní činnost,
- zprostředkování obchodu a služeb činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců.

Základní kapitál činí 477 000 Kč. Datum akvizice nastalo taktéž 5. 8. 2006.

Tab. 3.1. – Přehled dceřiných společností

Název	Sídlo	IČ	Základní kapitál (v tis. Kč)	Podíl na základním kapitálu (v %)
EA alfa, s.r.o.	1. máje 823, Rožnov pod Radhoštěm	27773663	22 479	100,00
EA beta, s.r.o.	1. máje 823, Rožnov pod Radhoštěm	27773761	477	100,00
EA Invest, spol. s r.o.	U Centrumu 751, Orlová - Lutyně	25392697	60 000	60,66
Karvinská finanční, a.s.	U Centrumu 751, Orlová - Lutyně	45192146	63 646	87,15
VOS a.s., Písek	Nádražní 73, Písek	46678034	292 797	57,46

Zdroj: vlastní

3.3. Přípravná etapa

Přípravná etapa a organizace konsolidace je vždy nejnáročnější částí procesu konsolidace.

3.3.1. Zjištění, zda je účetní jednotka povinna sestavovat konsolidovanou účetní závěrku

Podle IAS 27 obecně platí, že konsolidovaná účetní závěrka musí být sestavena a prezentována jakýmkoliv mateřským podnikem, tj. podnikem, který má jeden nebo více dceřiných podniků. Důvodem jejího sestavování je poskytnout uživatelům účetní závěrky, zejména pak akcionářům, informace o finanční situaci, výsledku činností a změnách ve finanční situaci skupiny jako jednoho ekonomického celku bez ohledu na právní vymezení jednotlivých podniků zahrnutých do skupiny. Zároveň jsou ale v IAS 27 uvedena 4 kritéria pro osvobození od konsolidace.³⁵

³⁵ Jsou uvedeny v kapitole 2.2.1.3.

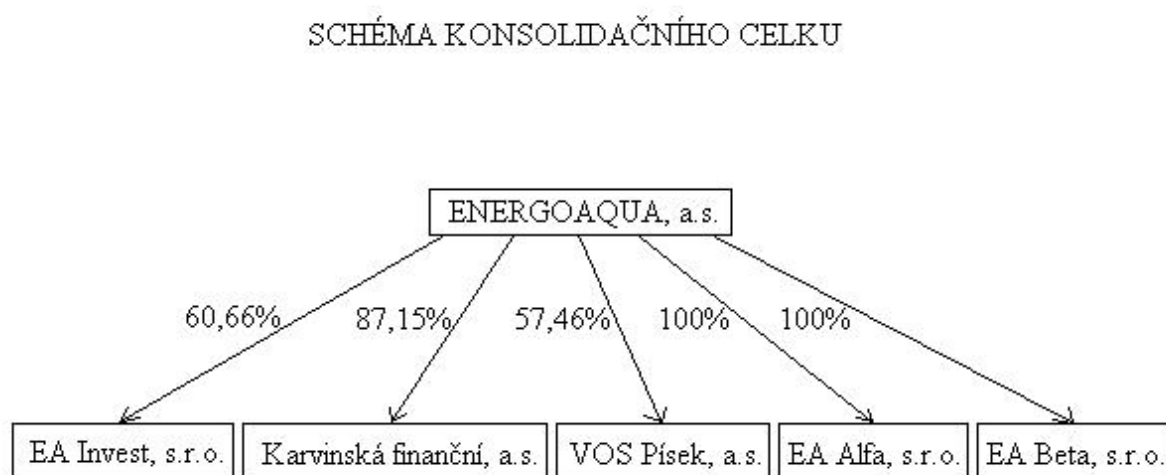

Jelikož společnost ENERGOAQUA, a. s. ani jedno z těchto kritérií nesplňuje, je povinna konsolidovanou účetní závěrku sestavit. První konsolidovanou účetní závěrku firma ENERGOAQUA, a. s. sestavovala za rok 2005. V té době měla tři dceřiné společnosti – VOS Písek, a. s., EA Invest spol. s r. o. a Karvinskou finanční, a. s. V roce 2006 přibýly další dvě dceřiné společnosti – EA alfa, s. r. o. a EA beta, s. r. o.

3.3.2. Stanovení konsolidačního celku a vytvoření schéma konsolidačního celku

Konsolidační celek tvoří konsolidující účetní jednotka (mateřský podnik) a jí konsolidované účetní jednotky (dceřiné podniky). Konsolidující účetní jednotkou je společnost ENERGOAQUA, a. s. Konsolidovanými účetními jednotkami jsou EA Invest, s. r. o., Karvinská finanční a. s., VOS Písek, a. s., EA Alfa, s. r. o. a EA Beta, s. r. o. Ve všech těchto společnostech uplatňuje konsolidující účetní jednotka rozhodující vliv. V žádných jiných společnostech společnost ENERGOAQUA, a.s. neuplatňuje ani rozhodující ani podstatný vliv. Mateřský podnik je povinen všem dceřiným podnikům sdělit, že spadají do konsolidačního celku a že budou konsolidovány.

Obr. 3.1. - Schéma konsolidačního celku

Zdroj: vlastní

Z obrázku je patrné, že mezi mateřskou společností a dceřinými společnostmi existuje hřebenová vazba a mateřská společnost uplatňuje ve všech dceřiných společnostech přímý vliv.

3.3.3. Sestavení konsolidačních pravidel a jejich rozeslání

Podle mezinárodních standardů finančního výkaznictví se konsolidovaná účetní závěrka sestavuje tak, že jsou použita jednotná účetní pravidla pro podobné transakce a události za obdobných okolností. Účetní pravidla jsou stanovena v souladu s ostatními mezinárodními standardy finančního výkaznictví a jejich interpretacemi (SIC).³⁶

Pravidla pro konsolidaci tedy vždy sestavuje mateřská společnost ENERGOAQUA, a.s. Tyto pravidla rozdělila do 7 kapitol.

1) Účel a základní pojmy

- vysvětlení základních pojmů:
  - konsolidovaná účetní závěrka,
  - skupina,
  - mateřský podnik,
  - dceřiný podnik,
  - reální hodnota,
  - goodwill,
  - test na snížení hodnoty, atd.
- povinnosti účetní jednotek tvořících konsolidační celek:
  - datum, kdy dceřiné podniky musí poskytnout svou účetní závěrku a veškeré ostatní dokumenty pro sestavení konsolidované účetní závěrky mateřské společnosti.

2) Vymezení konsolidační celku

- která společnost je mateřským podnikem,
- které společnosti jsou dceřinými podniky.

---

³⁶ Viz *Loja (2002)*.

3) Určení metody konsolidace

- všechny podniky zahrnuté do konsolidačního celku postupují podle mezinárodních standardů finančního výkaznictví,
- konsolidovaná účetní závěrka je zpracována metodou plné konsolidace – metodou koupě.

4) Způsoby oceňování majetku a závazků

- u dlouhodobého nehmotného majetku – IAS 38 – Nehmotná aktiva,
- u dlouhodobého hmotného majetku – IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení, IAS 40 – Investice do nemovitostí,
- u zásob – IAS 2 – Zásoby,
- u obchodovatelných cenných papírů a podílů,
- u dlouhodobých pohledávek a závazků,
- u krátkodobých pohledávek a závazků,
- u peněz a peněžních ekvivalentů,
- u finančního leasingu – IAS 17 – Leasingy,
- u výnosů – IAS 18 – Výnosy, atd.

5) Postup při konsolidaci

Zpracování konsolidované účetní závěrky konsolidačního celku ENERGOAQUA, a. s. probíhá v pěti etapách:

- převzetí závěrek jednotlivých společností za účetní období přepracovaných dle pravidel IFRS,
- úprava převzatých závěrek zpracovaných podle IFRS,
- vyloučení finančních investic mateřského podniku,
- vyloučení vzájemných vztahů mezi podniky,
- dokončení konsolidačních úprav.

6) Postup při vylučování vzájemných vztahů

Vylučovány jsou jen vzájemné transakce převyšující částku 50 000 Kč. Vzájemné transakce se dělí na dva druhy:

- transakce bez vlivu na hospodářský výsledek konsolidačního celku:
  - vzájemné pohledávky a závazky,

- vzájemné náklady a výnosy,
- cenné papíry a podíly vlastněné mezi podniky konsolidačního celku navzájem.
- transakce s vlivem na hospodářský výsledek konsolidačního celku:
  - nespotřebované dodávky zásob,
  - dodávky pozemků, budov a zařízení,
  - vyplacené dividendy,
  - dary,
  - postoupené pohledávky.

7) Závěrečná ustanovení

- závazné termíny určené pro konsolidaci:
  - zpracování a odeslání přehledu změn v držení akcií, podílových listů a podílů,
  - ukončení účetní závěrky obchodní společnosti,
  - zpracování a odeslání podkladů pro konsolidaci dle pokynů uvedených ve směrnici,
  - zpracování konsolidované závěrky konsolidující účetní jednotkou a ověření auditorem.
- seznam dokumentů pro konsolidaci:
  - rozvaha a výkaz zisku a ztráty dle IFRS,
  - vyloučení vzájemných účetních operací,
  - přehled změn v držení akcií, podílových listů a podílů,
  - přehled o držení podílových cenných papírů a vkladů,
  - transakce se spřízněnými osobami,
  - tabulka aktiv, pasiv a nákladů,
  - dotazníky pro potřeby konsolidace,
- platnost konsolidačních pravidel.

3.3.4. Stanovení metody konsolidace

Jak je již napsáno výše, konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. uplatňuje metodu plné konsolidace. Je to z toho důvodu, že všechny konsolidované účetní jednotky jsou dceřinými společnostmi. Společnost ENERGOAQUA, a. s. má ve všech společnostech větší než 50 % podíl.

Plná konsolidace se provádí tak, že se začleňují položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty v plné výši. Samozřejmě, že až po případném vyloučení a přetřídění.

3.3.5. Školení pracovníků ohledně konsolidace

V dnešní době je na trhu nabízeno větší množství školení ohledně konsolidace a implementace mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Pracovníci firmy ENERGOAQUA, a. s. se zúčastnili několika školení zaměřených na IAS/IFRS. Tato školení byla vždy čtyřdenní a získali certifikát. Školení zaměřených přímo na konsolidaci se nezúčastnili. Případné potíže jsou řešeny s auditorem.

3.3.6. Shromáždění podkladů pro konsolidaci

V této fázi konsolidace se vychází hlavně z konsolidačních pravidel. Dceřiné společnosti mají povinnost zaslat své účetní závěrky a všechny dokumenty potřebné ke konsolidaci mateřské společnosti. Je nezbytně nutné, aby všechny dceřiné společnosti sestavily svou účetní závěrku ke stejnému datu.³⁷ V případě tohoto konsolidačního celku je datum stanoveno na **31. prosince**. Mateřská společnost stanovuje i další termíny, které dceřiné podniky musí dodržet.

Zpracování a odeslání přehledu změn v držení akcií, podílových listů a podílů v daném roce. Tato povinnost musí být splněna nejpozději **5. února** následujícího roku po ukončení účetního období.

Dalším závazným termínem je **25. únor** následujícího roku po ukončení účetního období. Do tohoto data musí konsolidované účetní jednotky mít ukončenu účetní závěrku a zpracovat a odeslat všechny podklady potřebné pro konsolidaci. Mezi tyto podklady patří:

- rozvaha dle IFRS,
- výkaz zisku a ztráty dle IFRS,
- vyloučení vzájemných účetních operací,
- přehled změn v držení akcií, podílových listů a podílů,
- přehled o držení podílových cenných papírů a vkladů,
- 2 dotazníky pro potřeby konsolidace,
- transakce se spřízněnými osobami,
- tabulka aktiv, pasiv a nákladů,
- vzájemné účetní operace v holdingu.

---

³⁷ Podle mezinárodních standardů finančního výkaznictví lze použít účetní závěrky sestavené k různým datům pod podmínkou, že rozdíl není větší než tři měsíce. To znamená tři měsíce „před“ a „po“ rozvahovém dni mateřského podniku.

Poslední termín je závazný už jen pro mateřskou společnost, protože jde o termín pro zpracování konsolidované závěrky konsolidující účetní jednotkou a ověření auditorem. Tento termín je stanoven na **25. března** následujícího roku po ukončení účetního období.

3.3.7. Odsouhlasení vzájemných vztahů

Přesnost odsouhlasení vzájemných vztahů závisí především na informačním a účetním systému, na preciznosti k tomu určených pracovníků a na celkové organizaci skupiny. V případě, že se nepodaří přesně odsouhlasit některé transakce, je třeba si v konsolidačních pravidlech stanovit, jak se bude v takových případech postupovat.³⁸

Takovýto problém se v konsolidačním celku ENERGOAQUA, a. s. řeší tak, že dané společnosti spolu zkonzultují všechny vzájemné transakce, dokud se na jádro problému nepříjde. Poté zašlou konsolidující účetní jednotce opravené podklady nutné pro účely konsolidace.

3.4. Výpočtová etapa

Výpočtová etapa začíná přetříděním a úpravami individuálních závěrek. Pokračuje výpočtem goodwillu, který může být u některých konsolidačních celků velmi obtížný. Na konci této etapy se vylučují vzájemné vazby mezi dceřinou společností a mateřskými společnostmi a mezi mateřskými společnostmi navzájem.

3.4.1. Přetřídění a úpravy individuálních účetních závěrek a sladění účetních metod uvnitř skupiny v závislosti na konsolidačních pravidlech

Prvním krokem je agregace účetních výkazů rozvahy a výkazu zisků a ztrát. Proto je nezbytné přetřídít veškeré účetní výkazy konsolidovaných podniků do stejné struktury. Obdobně je třeba upravit strukturu majetku, závazků, výnosů a nákladů podle obsahu jednotlivých položek výkazů mateřského podniku.

3.4.2. Výpočet goodwillu a jeho odpisu

Vzhledem k tomu, že nakoupené cenné papíry nebo podíly nemusí odpovídat hodnotě získaného podílu na ceně podniku (vyjádřenou hodnotou vlastního kapitálu), je třeba vyčíslit příslušný rozdíl, který při vyloučení vznikne. Konsolidační rozdíl tedy vyjadřuje rozdíl mezi

---

³⁸ Viz *Loja (2002)*.

pořizovací cenou příslušných cenných papírů a odpovídajícího podílu na vlastním kapitálu nakoupeného podniku ke dni akvizice. Příslušné cenné papíry vylučujeme tedy proti jednou zjištěným hodnotám podílu na vlastním kapitálu ke dni akvizice bez ohledu na období, za které sestavujeme konsolidovanou účetní závěrku. Pochopitelně zde bude rozdíl v tom, že pokud akvizice nastala v běžném období, za které sestavujeme konsolidovanou účetní závěrku, je vylučovanou složkou vlastního kapitálu i výsledek hospodaření běžného období do dne akvizice, v příštích letech je to již výsledek hospodaření minulých let.³⁹

Rozeznáváme dva základní typy goodwillu:

- 1) goodwill,
- 2) záporný goodwill.

Oba typy goodwillu jsou vykazovány v aktivech rozvahy. Goodwill se počítá vždy ke dni akvizice. Za den akvizice se považuje datum, od něhož nabyvatel začne uplatňovat příslušný vliv v nabývaném podniku.

3.4.2.1. Goodwill

Je přebytek pořizovací ceny akvizice nad nabyvatelovým podílem na reálné hodnotě nabytých identifikovaných aktiv a závazků k datu směnné transakce.⁴⁰ Je vykázán v aktivech rozvahy v pořizovací ceně snížené o oprávky a ztráty ze snížení hodnoty.

Vzorec pro výpočet goodwillu v mezinárodních standardech účetního výkaznictví v podstatě odpovídá českým předpisům.

$$\text{goodwill} = \text{pořizovací cena} - (\% \text{ nabytého podílu} \times \text{reálná hodnota čistých identifikovatelných aktiv k datu akvizice}) \quad (3.1)$$

$$\text{čistá identifikovatelná aktiva} = \text{celková aktiva} - \text{celkové závazky} = \text{vlastní kapitál} \quad (3.2)$$

---

³⁹ Viz Harna (2002).

⁴⁰ Mezinárodní standardy účetního výkaznictví určují všeobecná detailní pravidla pro stanovení reálných hodnot aktiv a závazků.

pořizovací cena > (% nabytého podílu x reálná hodnota čistých identifikovatelných aktiv k datu akvizice) = goodwill

(3.3)

Pořizovací cena je podle IAS 22 částka zaplacená nabyvatelem nebo reálná hodnota jiné kupní protihodnoty předaná nabyvatelem výměnnou za ovládání čistých aktiv jiného podniku včetně nákladů přímo souvisejících. Náklady přímo související k akvizici mohou být náklady na registraci, profesní poplatky placené účetním, právním poradcům, odhadcům atd.

Identifikovatelná aktiva a závazky k datu akvizice jsou taková aktiva nebo závazky, kde:

- je pravděpodobné, že budoucí ekonomický prospěch bude plynout nabyvateli (aktiva) nebo od nabyvatele (závazky),
- lze je spolehlivě ocenit pořizovací cenou nebo reálnou hodnotou.

3.4.2.2. Odepisování goodwillu

Goodwill se systematicky odepisuje po dobu své životnosti. Doba a metoda odepisování by měly co nejlépe odrážet spotřebu budoucích ekonomických užitků, které budou plynout do podniku. Doba životnosti by neměla přesáhnout období 20 let. Pokud doba odepisování přesáhne 20 let, je nutno zveřejnit důvody. Odpis by se měl vykázat jako náklad běžného období ve výkazu zisků a ztrát.

Mezi faktory, které je nutno brát v úvahu pro odhad doby použití goodwillu, patří:

- povaha a předvídatelná doba nabytého podnikání,
- stabilita a předvídatelnost životnosti odvětví, typické životní cykly,
- zastarávání výrobků, změny v poptávce,
- očekávaná délka trvání pracovního poměru klíčových manažerů a možnost řízení jiným týmem manažerů,
- úroveň udržovacích výdajů a financování,
- konkurence,
- právní, regulační nebo smluvní opatření, která ovlivňují dobu životnosti.

Dále je nutno nejméně jednou ročně provádět test na snížení hodnoty aktiv v souladu s IAS 36 – Snížení hodnoty aktiv.

Doba odepisování a odpisová metoda se přezkoumávají alespoň ke konci každého účetního období. Pokud je očekávaná doba nebo rozvržení spotřeby ekonomických užitků značně odlišné od předchozích odhadů, je nutno provést změny. Tyto změny se budou

klasifikovat jako změna v účetních odhadech a bude se postupovat podle IAS 8 – Účetní politiky, změny v účetních odhadech a chyby.⁴¹

3.4.2.3. Záporný goodwill

Záporný goodwill je přebytek nabyvatelova podílu na reálné hodnotě nabytých aktiv a závazků k datu směnné transakce nad pořizovací cenou akvizice. Může se vztahovat k očekávaným budoucím ztrátám nebo přímo k nabytým aktivům nebo k něčemu jinému.

Záporný goodwill, který se vztahuje k očekávaným budoucím ztrátám, by měl být postupně odepisován jako výnos ve výkazu zisků a ztrát ve výši uznání očekávaných budoucích ztrát, které by měly být předem spolehlivě vyčísleny v akvizičním plánu.

V ostatních případech se záporný goodwill uznává jako výnos ve výkazu zisků a ztrát následovně:

- částka záporného goodwillu, která nepřesahuje reálné hodnoty nabytých nepeněžních aktiv se systematicky odepisuje po dobu životnosti těchto aktiv. Doba životnosti se určí váženým aritmetickým průměrem,
- částka záporného goodwillu, která přesahuje reálné hodnoty nabytých nepeněžních aktiv se uzná okamžitě jako výnos ve výkazu zisků a ztrát.

Záporný goodwill se vykazuje jako odpočet z aktiv vykazujícího podniku ve stejné rozvahové položce jako goodwill.

3.4.3. Vyloučení vzájemných vztahů

Při konsolidaci plnou metodou musí být vyloučeny veškeré významné vnitropodnikové transakce a vzájemné vztahy mezi mateřským podnikem a dceřinými podniky a mezi dceřinými podniky navzájem. Po tomto vyloučení zůstávají v konsolidované účetní závěrce pouze ty vztahy, které byly jednotlivými podniky konsolidačního celku realizovány vůči okolnímu prostředí mimo konsolidační celek.

Tyto vzájemné vztahy můžeme rozdělit do tří skupin:

- 1) vztahy, jejichž vylučování se bude týkat pouze rozvahy (operace bez vlivu na výsledek hospodaření):

---

⁴¹ Viz *Loja (2002)*.

- většinou se jedná o vzájemné pohledávky a závazky vzniklé z dodavatelsko odběratelských vztahů, případně vzájemných půjček.
- 2) vztahy, jejichž vylučování se bude týkat pouze výkazu zisku a ztrát (operace bez vlivu na výsledek hospodaření):
- jedná se o dodávky výrobků, zboží nebo služeb, které byly u dodavatele plně spotřebovány (u dodavatele zúčtovány ve výnosech, u odběratele zúčtovány v nákladech).
- 3) vztahy, jejichž vylučování se bude týkat obou výkazů (operace, které mají dopad na výsledek hospodaření):
- jedná se o nespotřebované dodávky výrobků nebo zboží (u dodavatele zúčtovány ve výnosech, u odběratele zůstávají všechny nebo část v aktivech). Dalším případem mohou být vyplacené dividendy.
  - vyloučení těchto transakcí se zahrnuje do výpočtu odložené daně v souladu s IAS 12 – Daně ze zisku.

Rámcem pro toto vylučování je zásada významnosti, kdy se dohledávají pouze významné vztahy. Zvolenou hladinu významnosti pro vylučování vzájemných vztahů se doporučuje konzultovat s auditorem. Konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. má hladinu významnosti určenu na částce 50 000 Kč.

Dohledané pohledávky a závazky se v rámci agregovaných konsolidovaných výkazů vyloučí z aktiv a pasiv, výnosy a náklady se vyloučí v rámci agregovaných výkazů zisků a ztrát. Pokud se v důsledku nabalování dalších nákladů související výnosy a náklady liší (například o náklady na dopravu), potom se vyloučí jen na úrovni výnosů dodavatele – rozdíl představuje náklady, které by byly vynaloženy i v rámci jednoho podniku.⁴²

3.5. Závěrečná etapa

Stěžejní fází této etapy je sestavení všech konsolidovaných účetních výkazů – rozvaha, výkaz zisků a ztráty, výkaz peněžních toků, výkaz o změnách ve vlastním kapitálu, příloha – a

---

⁴² Viz Harna (2006).

také konsolidované výroční zprávy. Nezbytné je ověření auditorem a schválení statutárním orgánem. Proces konsolidace končí zveřejněním konsolidované účetní závěrky.

3.5.1. Sestavení konsolidované účetní závěrky

Příklady konsolidovaných finančních výkazů včetně popisů přílohy ke konsolidované účetní závěrce jsou uvedeny ve standardu IAS 1 – Sestavování a zveřejňování účetní závěrky. Mezinárodní standardy finančního výkaznictví neuvádějí vzory finančních výkazů, jak je tomu v České republice. Finanční výkazy si podnik sestaví a upraví sám podle své potřeby. IAS 1 uvádí jen výčet položek, které by měly finanční výkazy obsahovat, pokud jsou pro podnik relevantní. Podle IAS 1 se srovnávací informace ke konsolidovaným finančním výkazům uvádějí pouze za minulé účetní období.

Všechny výkazy sestavené dle IAS/IFRS bývají stručné a to proto, že do výkazů se uvádějí pouze významné položky. Každá položka je pak označena odkazem na část přílohy, kde je velmi podrobně vysvětlena a kde jsou uvedeny veškeré požadavky na zveřejňování uvedené v IAS/IFRS.

3.5.1.1. Konsolidovaná rozvaha

V konsolidované rozvaze se uvádí výše aktiv v ocenění sníženém o opravné položky a oprávký odděleně za běžné účetní období a minulé účetní období.

Minimální požadavky na údaje, které se zveřejňují přímo v rozvaze, podle IAS 1:

- pozemky, budovy a zařízení,
- nehmotná aktiva,
- finanční aktiva,
- investice zachycené ekvivalenční metodou,
- zásoby,
- pohledávky z obchodního styku a jiné pohledávky,
- peněžní prostředky a jejich ekvivalenty,
- závazky z obchodního styku a jiné závazky,
- daňové závazky a pohledávky podle IAS 12 – Daně ze zisku,
- rezervy,
- dlouhodobé úročené závazky,
- menšinové podíly,

- emitovaný kapitál a rezervní fondy.

3.5.1.2. Konsolidovaný výkaz zisků a ztráty

Minimální požadavky na údaje, které se zveřejňují přímo ve výkazu zisků a ztráty, podle IAS 1:

- výnosy,
- výsledky z provozní činnosti,
- finanční náklady,
- podíly na ziscích a ztrátách přidružených podniků a společných podniků zachycených ekvivalenční metodou,
- daňové náklady,
- zisk nebo ztráta z běžné činnosti,
- mimořádné položky,
- menšinové podíly,
- čistý zisk nebo ztráta za období.

IAS/IFRS povolují výkaz zisků a ztráty členěný jak podle druhů zvaný druhový, tak podle účelu zvaný účelový.

Druhový výkaz zisků a ztrát má náklady rozděleny v závislosti na jejich povaze (např. odpisy, nákupy materiálu, mzdy a platy) a nejsou přerozdělovány podle různých funkcí ve společnosti.

Účelový výkaz zisků a ztráty klasifikuje náklady podle jejich funkce ve společnosti jako náklady na prodej, odbytové náklady a administrativní aktivity.

3.5.1.3. Konsolidovaný výkaz peněžních toků

Tento výkaz má stejnou důležitost jako rozvaha, výkaz zisků a ztráty a výkaz o změnách ve vlastním kapitálu. Sestavováním výkazu se zabývá IAS 7 – Výkazy peněžních toků.

Výkaz peněžních toků je členěn na peněžní toky z hlavní (provozní) činnosti, investiční činnosti a financování. Členění podle činností pomáhá získat informace, které umožňují uživatelům odhadnout dopad těchto činností na finanční pozici podniku a na jeho stav peněžních prostředků a ekvivalentů.

Lze jej sestavit přímou nebo nepřímou metodou. Konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. jej sestavuje metodou nepřímou.

Konsolidovaný výkaz peněžních toků se sestavuje podle stejných principů jako individuální výkaz peněžních toků. Mohou se navíc objevit peněžní toky:

- ze zaplacených dividend menšinovým podílům,
- dividend vyplacených přidruženými podniky,
- peněžní dopad z nabytých a pozbytých dceřiných společností.

Požadavky na zveřejnění:

- peněžní prostředky a ekvivalenty:
  - analýza peněžních prostředků a ekvivalentů,
  - porovnání zůstatků peněžních prostředků a ekvivalentů na začátku a na konci období,
  - účetní politiky pro stanovení peněžních prostředků a ekvivalentů a změny v těchto politikách.
- nabytí a pozbytí:
  - celkovou protihodnotu za nákup nebo pozbytí,
  - část protihodnoty vyrovnanou peněžními prostředky nebo ekvivalenty,
  - výši peněžních prostředků a ekvivalentů v nabývaném nebo pozbývaném podniku nebo jednotce,
  - výši ostatních aktiv a závazků, jež nejsou peněžními prostředky a ekvivalenty v nabývaném nebo pozbývaném podniku nebo jednotce, shrnutou podle hlavních kategorií.
- nepeněžní transakce:
  - nabytí aktiv převzetím vztahujících se závazků nebo prostřednictvím finančního leasingu,
  - nabytí podniku prostřednictvím vydání vlastního kapitálu,
  - přeměna závazků na vlastní kapitál.
- významné zůstatky peněžních prostředků a ekvivalentů držených podnikem, které nejsou k dispozici pro užití skupinou.

3.5.1.4. Konsolidovaný výkaz o změnách ve vlastním kapitálu

Výkaz o změnách vlastního kapitálu podává informace o zvýšení nebo snížení jednotlivých složek vlastního kapitálu mezi dvěma rozvahovými dny. Účetní jednotky v tomto výkazu vyčíslí vyplacené dividendy a zdroje, ze kterých bylo pro tuto výplatu čerpáno.

Podle požadavků IAS 1 musí společnost přímo ve výkazu o změnách ve vlastním kapitálu uvést:

- zisk nebo ztrátu za období,
- každou položku výnosů nebo nákladů za období, která byla účtována přímo do vlastního kapitálu a součet těchto položek,
- celkový výnosy a náklady za období, se samotných uvedením celkové částky připadající vlastníkům mateřské společnosti a menšinovému podílu,
- dopad změn v účetních politikách a oprav chyb pro každou složku vlastního kapitálu.

Společnost dále musí zveřejnit přímo ve výkazu o změnách ve vlastním kapitálu nebo v příloze:

- částku transakcí s vlastníky,
- stav nerozdělených zisků na počátku období a k datu rozvahy a změny v průběhu období,
- porovnání účetní hodnoty každé třídy vloženého kapitálu a každého rezervního fondu na počátku a na konci období, každá změna se zveřejňuje samostatně.

3.5.1.5. Příloha ke konsolidované účetní závěrce

Příloha konsolidačního celku ENERGOAQUA, a. s. obsahuje:

- rozvaha,
- výkaz zisků a ztrát,
- přehled o peněžních tocích,
- komentář ke konsolidované účetní závěrce:
  - všeobecné informace,
  - aplikace nových a novelizovaných standardů,
  - důležitá účetní pravidla – prohlášení o shodě, východiska pro sestavování účetní závěrky, východiska pro konsolidaci, podnikové kombinace atd.
  - důležité účetní úsudky a klíčové zdroje nejistoty při odhadech,
  - výnosy,

- náklady,
- daň ze zisku,
- zisk na akcii,
- investice do nemovitostí,
- pořizování dlouhodobých hmotných aktiv,
- pohledávky,
- spřízněné osoby, atd.

3.5.2. Sestavení konsolidované výroční zprávy

Konsolidovaná výroční zpráva konsolidačního celku ENERGOAQUA, a. s. obsahuje:

- základní údaje o mateřské společnosti,
- historie a současný vývoj mateřské společnosti a konsolidačního celku,
- vymezení konsolidačního celku,
- vývoj obchodních a výrobních záměrů,
- zhodnocení výrobní a ekonomické situace,
- údaje o důležitých skutečnostech vzniklých po účetní závěrce podniků,
- předpokládaný vývoj podniků konsolidačního celku,
- údaje o osobách odpovědných za konsolidovanou výroční zprávu a konsolidovanou účetní závěrku,
- ověřená konsolidovaná účetní závěrka,
- zpráva o vztazích mezi ovládající osobou, ovládanou osobou a „propojenými osobami“,
- zpráva auditora o ověření „Zprávy o vztazích mezi ovládající osobou, ovládanou osobou a „propojenými osobami““,
- zpráva dozorčí rady ke „Zprávě o vztazích mezi ovládající osobou, ovládanou osobou a „propojenými osobami““,
- zpráva auditora o ověření Konsolidované účetní závěrky.

3.5.3. Schválení statutárním orgánem

Schválení statutárním orgánem se musí uskutečnit vždy v průběhu dubna. Do konce měsíce dubna má totiž konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. povinnost zaslat konsolidovanou účetní závěrku ověřenou auditorem a schválenou statutárním orgánem České národní bance.

3.5.4. Ověření auditorem

Konsolidovanou účetní závěrku, Konsolidovanou výroční zprávu a zprávu o vztazích mezi ovládající osobou, ovládanou osobou a „propojenými osobami“ konsolidačního celku ENERGOAQUA, a. s. ověřuje auditor.

Audit je průběžný. Auditor navštěvuje mateřskou společnost i dceřiné společnosti pravidelně jednou měsíčně. Na konci účetní období stráví v konsolidačním celku ověřením konsolidované účetní závěrky čtyři dny.

3.5.5. Zveřejnění

Standard IAS 1 – Sestavování a zveřejňování účetní závěrky uvádí, že podnik by měl být schopen vydat svoji účetní závěrku do 6 měsíců od rozvahového dne. Pro společnost ENERGOAQUA, a. s. je tedy závazné datum 30. června.

4 Vybrané problémy spojené s konsolidací

4.1. Propočet nové výše goodwillu

Společnost ENERGOAQUA, a. s. musela v roce 2009 propočítat, jaká je nová výše goodwillu, neboť nakoupila další cenné papíry u dceřiné společnosti a dceřiná společnost Karvinská finanční, a. s. koupila podíl u dceřiné společnosti EA Invest, spol. s r. o.

4.1.1. Výpočet nového podílu na základním kapitálu

Dne 21. 1. 2009 koupila Karvinská finanční, a. s. podíl ve společnosti EA Invest, spol. s r. o. za 4 200 000 Kč. Hodnota vkladu u společnosti EA Invest, spol. s r. o. je 1 400 000 Kč.

Tab. 4.1. – Podíly konsolidačního celku ve společnosti EA Invest, spol. s r. o.

	Výše vkladu v Kč	Podíl na ZK v %	ZK v Kč
Původní vklad	35 000 000	58,33	60 000 000
Zvýšení vkladu	1 400 000	2,33	60 000 000
Celkem	36 400 000	60,66	60 000 000

Zdroj: vlastní

Původně nakoupila společnost ENERGOAQUA, a. s. podíly ve společnosti EA Invest, spol. s r. o. za 35 000 000 Kč. Jelikož základní kapitál společnosti EA Invest, spol. s r. o. je 60 000 000 Kč, vlastnila tak společnost ENERGOAQUA, a. s. podíl ve výši 58,33 %.

$$\text{výše podílu} = \frac{35\,000\,000}{60\,000\,000} = 0,5833 * 100 = 58,33 \%$$

21. ledna 2009 nakoupila společnost Karvinská finanční, a. s. podíl ve společnosti EA Invest, spol. s r. o. za 1 400 000 Kč, to znamená, že se zvýšil podíl konsolidačního celku na základním kapitálu.

$$\text{nový podíl} = \frac{1\,400\,000}{60\,000\,000} = 0,0233 * 100 = 2,33 \%$$

$$\text{nová celková výše podílu} = \frac{(35\,000\,000 + 1\,400\,000)}{60\,000\,000} = 0,66666 * 100 = 60,66 \%$$

Novým vkladem si tak konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. zvýšil podíl na základním kapitálu společnosti EA Invest, spol. s r. o. o 2,33 % na 60,66 %.

Dne 23. 2. 2009 nakoupila společnost ENERGOAQUA, a. s. 18 172 kusů listinných akcií dceřiné společnosti Karvinská finanční, a. s. ve jmenovité hodnotě 1 000 Kč. Cena jedné akcie byla stanovena na 686 Kč. Celková cena za nově koupené akcie byla tedy $18\,172 * 686 = 12\,465\,992$ Kč.

Tab. 4.2. – Listinné akcie firmy Karvinská finanční, a. s. v držení mateřské společnosti ENERGOAQUA, a. s.

	Jmen. hodnota 1 akcie v Kč	Počet akcií v kusech	Podíl na ZK v %	ZK v Kč
Původně zakoupený počet akcií	1 000	37 297	58,60	63 646 000
Nově zakoupené akcie	1 000	18 172	28,55	63 646 000
Celkem		55 469	87,15	63 646 000

Zdroj: vlastní

Původně zakoupila společnost ENERGOAQUA, a. s. 37 297 kusů akcií firmy Karvinská finanční, a. s. ve jmenovité hodnotě 1 000 Kč. Vzhledem k tomu, že základní kapitál Karvinské finanční a. s. je 63 646 000 Kč, získala tak ENERGOAQUA, a. s. 58,60 % podíl.

$$\text{výše podílu} = \frac{37\,297\,000}{63\,646\,000} = 0,586 * 100 = 58,60 \%$$

Zakoupením 18 172 kusů akcií ve jmenovité hodnotě 1 000 Kč si zvýšila mateřská společnost ENERGOAQUA, a. s. podíl na základním kapitálu společnosti Karvinská finanční, a. s.

$$\text{nový podíl} = \frac{18\,172\,000}{63\,646\,000} = 0,2855 * 100 = 28,55 \%$$

$$\text{nová celková výše podílu} = \frac{(37\,297\,000 + 18\,172\,000)}{63\,646\,000} = 0,8715 * 100 = 87,15 \%$$

Zakoupením nových akcií si tak společnost ENERGOAQUA, a. s. zvýšila podíl na základním kapitálu společnosti Karvinská finanční, a. s. o 28,55 % na 87,15 %.

4.1.2. Výpočet goodwillu

Nejprve se vypočítá goodwill individuálně u každé dceřiné společnosti a poté se udělá suma za celý konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s.

4.1.2.1. Společnost EA alfa, s. r. o.

Tab. 4. 3. – Výpočet goodwillu ve společnosti EA alfa, s. r. o. (částky v tisících Kč)

ENERGOAQUA, a. s.		EA alfa, s. r. o.		100 %
Pořizovací cena	vyloučení			Nakoupený VK
34 688	- 34 688	ZK	22 478	22 478
		KF	0	0
		RF	0	0
		NZ	0	0
		HV	0	0
		VK celkem	22 478	22 478
Goodwill				12 210

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Ve společnosti EA alfa, s. r. o. má ENERGOAQUA, a. s. stoprocentní podíl na základním kapitálu, což znamená, že se nemusí přepočítávat menšinové a většinové podíly. V tomto případě je výpočet goodwillu jednoduchý. Základní kapitál ke dni akvizice 22 478 000 Kč se odečte od celkové pořizovací ceny 34 688 000 Kč a to znamená vznik goodwillu ve výši 12 210 000 Kč.

Sloupec vyloučení znamená, že náklady na pořízení se musí v konsolidované rozvaze vyloučit. Celá částka 34 688 000 Kč se vyloučila z finančních investic v roce, kdy proběhla akvizice.

4.1.2.2. Společnost EA beta, s. r. o.

Tab. 4. 4. – Výpočet goodwillu ve společnosti EA beta, s. r. o. (částky v tisících Kč)

ENERGOAQUA, a. s.		EA beta, s. r. o.		100 %
Pořizovací cena	vyloučení			Nakoupený VK
39 112	- 39 112	ZK	477	477
		KF	0	0
		RF	0	0
		NZ	0	0
		HV	0	0
		VK celkem	477	477
Goodwill				38 635

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Ve společnosti EA beta, s. r. o. má mateřská společnost také stoprocentní podíl na základním kapitálu. EA beta, s. r. o. měla poměrně nízký základní kapitál ve výši 477 000 Kč ke dni akvizice, ale společnost ENERGOAQUA, a. s. stála tato finanční investice 39 112 000 Kč. Proto zde vznikl vysoký goodwill ve výši 38 635 000 Kč.

Částka 39 112 000 Kč se doplní v konsolidované rozvaze do řádku finanční investice do dceřiných společností.

4.1.2.3. Společnost VOS Písek, a. s.

Tab. 4. 5. – Výpočet goodwillu ve společnosti VOS Písek, a. s. (částky v tisících Kč)

ENERGOAQUA, a. s.		VOS Písek, a. s.		57,46 %
Pořizovací cena	vyloučení			Nakoupený VK
29 241	- 29 241	ZK	292 797	168 241
		KF	0	0
		RF	81	47
		NZ	-71 058	-40 830

		HV	-14 202	- 8 160
		VK celkem	207 618	119 297
Goodwill				-90 056

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

U dceřiné společnosti VOS Písek, a. s. je výpočet komplikovanější, neboť mateřská společnost na této společnosti vlastní 57,46 % podíl na základním kapitálu. Částky v řádcích základní kapitál, rezervní fond, nerozdělené zisky a hospodářský výsledek ke dni akvizice tedy nejprve musíme vynásobit koeficientem 0,5746. Na celkové částce vlastního kapitálu 207 618 000 Kč má mateřská společnost podíl 119 297 000 Kč. Pořizovací cena finanční investice však byla pouze 29 241 000 Kč, a proto zde vzniká poměrně vysoký záporný goodwill ve výši 90 056 000 Kč.

4.1.2.4. Společnost EA Invest, spol. s r. o.

Tab. 4.6. – Výpočet goodwillu ve společnosti EA Invest, spol. s r. o. (částky v tisících Kč)

ENERGOAQUA, a. s.		EA Invest		60,66 %
Pořizovací cena	vyloučení			Nakoupený VK
4 200	-4 200	ZK	60 000	36 396
34 327	-34 327	KF	82 590	50 099
		RF	1 608	975
		NZ	7 914	4 801
		HV	3 164	1 919
	-38 527	VK celkem	155 276	94 190
Goodwill				-55 663

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. vlastní na společnosti EA Invest, spol. s r. o. 60,66 % podíl. Proto se i zde nejprve musí částky v řádcích základní kapitál, kapitálové fondy, rezervní fond, nerozdělené zisky a hospodářský výsledek vynásobit koeficientem

0,6066. Propočtem je zjištěno, že na celkovém vlastním kapitálu společnosti EA Invest, spol. s r. o. 155 276 000 Kč vlastní mateřská společnost 94 190 000 Kč.

Celkové náklady na pořízení finanční investice tvoří dvě částky. Částka 34 327 000 Kč, což jsou původní pořizovací náklady mateřské společnosti ENERGOAQUA, a. s. ke dni akvizice a částka 4 200 000 Kč, což je částka, kterou zaplatila dceřiná společnost Karvinská finanční, a. s. za podíl na společnosti EA Invest, spol. s r. o. dne 21. 1. 2009. Součet těchto dvou částek je 38 527 000 Kč. Právě tato částka se musí v konsolidované rozvaze v řádku finanční investice vyloučit.

I u této společnosti vznikne záporný goodwill – 55 663 000 Kč, neboť podíl na vlastním kapitálu ke dni akvizice činí 94 190 000 Kč a pořizovací náklady byly pouze 38 527 000 Kč.

4.1.2.5. Společnosti Karvinská finanční, a. s.

Tab. 4.7. – Výpočet goodwillu ve společnosti Karvinská finanční, a. s. (částky v tisících Kč)

ENERGOAQUA, a. s.		Karvinská finanční, a. s.		87,15 %
Pořizovací cena	vyloučení			Nakoupený VK
12 466	-12 466	ZK	63 646	55 467
9 368	- 9 368	KF	-15 021	-13 091
		RF	1 019	888,06
		NZ	-5 645	-4 920
		HV	-53	-46
	-21 834	VK celkem	43 946	38 299
Goodwill				-16 465

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Společnost ENERGOAQUA, a. s. vlastní k 31. 12. 2009 87,15% podíl na základním kapitálu dceřiné společnosti Karvinská finanční, a. s. Proto se celkový vlastní kapitál společnosti Karvinská finanční, a. s. ve výši 43 946 000 Kč musí vynásobit koeficientem 0,8715. To znamená, že společnost ENERGOAQUA, a. s. má podíl na vlastním kapitálu této společnosti ke dni akvizice v částce 38 299 000 Kč.

Celkové náklady na pořízení ve výši 21 834 000 Kč tvoří dvě částky. Částka 9 368 000 Kč, což je částka původní finanční investice ke dni akvizice a částka 12 466 000 Kč, kterou společnost ENERGOAQUA, a. s. zaplatila 23. 2. 2009 za nákup nových akcií.

Odečtením částky 38 299 000 Kč od pořizovací ceny 21 834 000 Kč vyjde záporný goodwill ve výši 16 465 000 Kč.

4.1.2.6. Konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s.

Tab. 4.8. – Výpočet goodwillu úhrnem u celého konsolidačního celku (částky v tisících Kč)

ENERGOAQUA, a. s.		Úhrnem		
Pořizovací cena	vyloučení			Nakoupený VK
163 402	-163 402	ZK	439 398	283 059
		KF	67 569	37 008
		RF	2 708	1 910
		NZ	-68 789	-40 949
		HV	-11 091	-6 287
		VK celkem	429 795	274 741
Goodwill				-111 339

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Částka 163 402 000 Kč je součet celkových pořizovacích nákladů na finanční investici ve společnosti:

- VOS Písek, a. s. ve výši 29 241 000 Kč,
- EA alfa, s. r. o. ve výši 34 688 000 Kč,
- EA beta, s. r. o. ve výši 39 112 000 Kč,
- EA Invest, spol. s r. o. ve výši 38 527 000 Kč,
- Karvinská finanční, a. s. ve výši 21 834 000 Kč.

Částky v řádku základní kapitál, kapitálové fondy, rezervní fond, nerozdělené zisky, hospodářský výsledek a vlastní kapitál celkem jsou součtem pěti čísel v předchozích

tabulkách – EA alfa, s. r. o., EA beta, s. r. o., VOS Písek, a. s., EA Invest, spol. s r. o. a Karvinská finančních, a. s.

Odečtením částky 274 741 000 Kč od částky 163 402 000 Kč vychází záporný goodwill ve výši 111 339 000 Kč.

K tomuto číslu se však musí přičíst částky 1 563 000 Kč a 2 800 000 Kč.

- vyloučení podílu, který vlastní dceřiná společnost EA Invest, spol. s r. o. na dceřiné společnosti VOS Písek, a. s. ve výši 1 563 000 Kč,
- vyloučení podílu, který má dceřiná společnost Karvinská finanční, a. s. na dceřiné společnosti EA Invest, spol. s r. o. Pořizovací cena podílu byla 4 200 000 Kč a získala podíl ve výši 1 400 000 Kč. To znamená, že se odečte částka 2 800 000 Kč.

Podle této metody výpočtu goodwillu by konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. měl vykazovat záporný goodwill ve výši 106 976 000 Kč.

4.1.2.7. Vzniklý problém

Pracovníci společnosti ENERGOAQUA, a. s., kteří jsou odpovědní za sestavení konsolidované účetní závěrky, se rozhodli udělat kontrolu správnosti výpočtu goodwillu.

Rozhodli se, že porovnájí většinový vlastní kapitál konsolidačního celku bez goodwillu a vlastní kapitál konsolidační skupiny celkem.

vlastní kapitál konsolidačního celku:	1 601 167 000 Kč
<u>většinový vlastní kapitál skupiny celkem:</u>	<u>1 493 780 000 Kč</u>
Goodwill:	107 387 000 Kč

Podle tohoto výpočty by měl být goodwill ve výši 107 387 000 Kč. Předchozím výpočtem se však došlo k částce 106 976 000 Kč. To znamená rozdíl 411 000 Kč.

Tento problém zaměstnanci konzultovali s auditorem, avšak nepřišli na žádnou chybu, kterou by při výpočtu goodwillu udělali.

4.2. Výpočet menšinového podílu

Menšinový podíl vzniká v případě, kdy mateřská společnost ovládá dceřinou společnost, ale nevlastní 100 %. V takovéto situaci mateřská společnost musí ukázat, jaká část zisku dceřiné společnosti „patří“ menšinovým podílníkům. Ačkoliv kontrola nad celým ziskem dceřiné společnosti je stále v rukou majoritního vlastníka.

Mateřská společnost ENERGOAQUA, a. s. tak musí provést výpočet menšinového podílu u třech dceřiných společností – VOS Písek, a. s., EA Invest, spol. s r. o. a Karvinská finanční, a. s.

4.2.1. Výpočet menšinového podílu u dceřiné společnosti VOS Písek, a. s.

Mateřská společnost vlastní na této společnosti podíl ve výši 57,46%. To znamená, že menšinový podíl je 42,54%.

$$\text{menšinový podíl} = 100\% - 57,46\% = 42,54\%$$

Tab. 4.9. – Výpočet menšinových podílů u VOS Písek, a. s. (částky v tisících Kč)

		0,5746			0,4254
	PS	k 31. 12. 2009	rozdíl	podíl matky	menšinový podíl
ZK	292 797	292 797	0	0	124 556
KF	0	27 379	27 379	15 732	11 647
RF	81	82	1	47	35
NZ	-85 260	-144 392	-59 132	-33 977	-61 424
HV	0	-6 323	-6 363	-3 633	-2 690
VK celkem	207 618	169 543	-38 075	-21 878	72 124

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Výpočet menšinových podílů u jednotlivých složek vlastního kapitálu:⁴³

menšinový podíl na základním kapitálu = ZK ke dni akvizice – ZK matky ke dni akvizice

(4.1)

⁴³ Výsledek je matematicky zaokrouhlen na tisíce.

menšinový podíl na základním kapitálu = 292 797 000 – 168 241 000 = 124 556 000 Kč. (4.1)

menšinový podíl na kapitálových fondech = 27 379 000 * 0,4254 = 11 647 000 Kč

menšinový podíl na rezervním fondu = 82 000 * 0,4254 = 35 000 Kč

menšinový podíl na nerozdělených ziscích = -144 392 000 * 0,4254 = -61 424 000 Kč

menšinový podíl na hospodářském výsledku = -6 323 000 * 0,4254 = -2 690 000 Kč

menšinový podíl na vlastním kapitálu = 169 543 000 * 0,4254 = 72 124 000 Kč nebo
= 124 556 000 + 11 647 000 + 35 000 – 61 424 000 – 2 690 000 = 72 124 000 Kč

4.2.2. Výpočet menšinového podílu u dceřiné společnosti EA Invest, spol. s r. o.

Mateřská společnost vlastní na společnosti EA Invest, spol. s r. o. podíl ve výši 60,66%. To znamená, že menšinový podíl je 39,34%.

menšinový podíl = 100% - 60,66% = 39,34%

Tab. 4.10. – Výpočet menšinových podílů u EA Invest, spol. s r. o. (částky v tisících Kč)

		0,6066			0,3934
	PS	k 31. 12. 2009	rozdíl	podíl matky	menšinový podíl
ZK	60 000	60 000	0	0	23 604
KF	82 590	78 121	-4 469	-2 711	30 733
RF	1 608	1 767	159	96	695
NZ	11 078	10 935	-143	-87	4 302
HV	0	387	387	235	152
VK celkem	155 276	151 210	-4 066	-2 466	59 486

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Výpočet menšinových podílů u jednotlivých složek vlastního kapitálu:⁴⁴

menšinový podíl na základním kapitálu = 60 000 000 – 36 396 000 = 23 604 000 Kč. (4.1)

menšinový podíl na kapitálových fondech = 78 121 000 * 0,3934 = 30 733 000 Kč

⁴⁴ Výsledek je matematicky zaokrouhlen na tisíce.

menšinový podíl na rezervním fondu = $1\,767\,000 * 0,3934 = 695\,000$ Kč
 menšinový podíl na nerozdělených ziscích = $10\,935\,000 * 0,3934 = 4\,302\,000$ Kč
 menšinový podíl na hospodářském výsledku = $387\,000 * 0,3934 = 152\,000$ Kč
 menšinový podíl na vlastním kapitálu = $151\,210\,000 * 0,3934 = 59\,486\,000$ Kč nebo
 $= 23\,604\,000 + 30\,733\,000 + 695\,000 + 4\,302\,000 + 152\,000 = 59\,486\,000$ Kč

4.2.3. Výpočet menšinového podílu u dceřiné společnosti Karvinská finanční, a. s.

Mateřská společnost vlastní na dceřiné společnosti Karvinská finanční, a. s. podíl ve výši 87,15%. To znamená, že menšinový podíl je 12,85%.

menšinový podíl = $100\% - 87,15\% = 12,85\%$

Tab. 4.11. – Výpočet menšinových podílů u Karvinské finanční, a. s. (částky v tisících Kč)

		0,8715			0,1285
	PS	k 31. 12. 2009	rozdíl	podíl matky	menšinový podíl
ZK	63 646	63 646	0	0	8 179
KF	-15 021	-12 647	2 374	2 069	-1 625
RF	1 019	1 019	0	0	131
NZ	-5 698	-5 645	53	46	-725
HV	0	-513	-513	-447	-66
VK celkem	43 946	45 860	1 914	1 668	5 894

Zdroj: ENERGOAQUA, a. s.

Výpočet menšinových podílů u jednotlivých složek vlastního kapitálu:⁴⁵

menšinový podíl na základním kapitálu = $63\,646\,000 - 55\,467\,000 = 8\,179\,000$ Kč. (4.1)
 menšinový podíl na kapitálových fondech = $-12\,647\,000 * 0,1285 = -1\,625\,000$ Kč
 menšinový podíl na rezervním fondu = $1\,019\,000 * 0,1285 = 131\,000$ Kč
 menšinový podíl na nerozdělených ziscích = $-5\,645\,000 * 0,1285 = -725\,000$ Kč

⁴⁵ Výsledek je matematicky zaokrouhlen na tisíce.

menšinový podíl na hospodářském výsledku = $-513\,000 * 0,1285 = -66\,000$ Kč
menšinový podíl na vlastním kapitálu = $45\,860\,000 * 0,1285 = 5\,893\,010$ Kč nebo
 $= 8\,179\,000 - 1\,625\,000 + 131\,000 - 725\,000 - 66\,000 = 5\,894\,000$ Kč

4.3. Shrnutí

Během roku 2009 proběhly mezi podniky konsolidačního celku ENERGOAQUA, a. s. dva nákupy cenných papírů a podílů, které způsobily změnu výše podílů a i změnu výše goodwillu.

Nejprve dceřiná společnost Karvinská finanční, a. s. nakoupila podíly v dceřiné společnosti EA Invest, spol. s r. o. za 4 200 000 Kč. Díky této transakci se zvýšil podíl konsolidačního celku na dceřiné společnosti EA Invest, spol. s r. o. z 58,33 % na 60,66 %. To je zvýšení o 2,33 %. O měsíc později koupila mateřská společnost ENERGOAQUA, a. s. listinné akcie od dceřiné společnosti Karvinská finanční, a. s. za 12 465 992 Kč. Díky tomuto nákupu se zvýšil podíl konsolidačního celku na společnosti Karvinská finanční, a. s. z 58,60 % na 87,15 %, to znamená zvýšení o 28,55 %.

Tyto transakce vyvolaly i změnu výše goodwillu. U společnosti EA Invest, spol. s r. o. se snížil záporný goodwill z částky 56 245 000 Kč na částku 55 663 000 Kč. To znamená změna ve výši 582 000 Kč. U společnosti Karvinská finanční, a. s. se záporný goodwill zvýšil z částky 16 384 000 Kč na částku 16 465 000 Kč. To znamená zvýšení záporného goodwillu o částku 81 000 Kč.

Celková výše goodwillu za rok 2008 byla -110 277 000 Kč. V roce 2009 -106 976 000 Kč. Můžeme tedy říct, že tyto transakce znamenají pro konsolidační celek ENERGOAQUA, a. s. snížení záporného goodwillu o částku 3 301 000 Kč.

5 Závěr

Tato diplomová práce je zaměřena na konsolidovanou účetní závěrku. Konsolidace účetní závěrky je nejen důležitou součástí ba dokonce povinností každé společnosti, která má vlastnický podíl v jiných společnostech. Vlastnický podíl ve společnostech může mít různou hodnotu. Podle hodnoty vlastnického podílu může společnost být řídicí osobou, ovládající osobou nebo osobou vykonávající podstatný popřípadě společný vliv v jiných společnostech. Společnosti, které mají tyto druhy majetkových účastí, jsou povinny sestavovat konsolidovanou účetní závěrku. V dnešní době je v České republice stále více společností, které vytvářejí konsolidovanou účetní závěrku.

Některé konsolidující účetní jednotky sestavují konsolidovanou účetní závěrku podle českých právních předpisů, jiné podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví. V roce 2002 se české předpisy pro sestavení konsolidované účetní závěrky pro podnikatele značně změnily a přiblížily se úpravě podle IAS/IFRS. Právě proto je mnoho oblastí, jejichž úprava je shodná v rámci české účetní legislativy i v rámci IAS/IFRS. Přesto i nadále existují rozdíly, které nejsou zanedbatelné. Tyto rozdíly jsou však dány především odlišných chápáním účelu celého účetního systému, neboť v České republice se často k účetním výsledkům přistupuje pouze daňově.

Hlavním cílem této diplomové práce bylo popsat důležité a nezbytné kroky v procesu sestavení konsolidované účetní závěrky. Pro lepší představivost a pochopení procesu konsolidace byla oslovena firma ENERGOAQUA, a. s., která sdělila své poznatky a zkušenosti. Firma ENERGOAQUA, a. s. je konsolidující účetní jednotkou a má řídicí vliv v pěti společnostech.

Vzhledem k tomu, že konsolidující účetní jednotka i jí konsolidované účetní jednotky emitují cenné papíry veřejně obchodované na burze, má tento konsolidační celek povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku v souladu s mezinárodními standardy účetního výkaznictví. Proto jsou obě praktické části zaměřeny právě na tuto formu sestavování konsolidované účetní závěrky.

Dalším cílem diplomové práce bylo poukázat na problémy, které tato konsolidující účetní jednotka v rámci sestavování konsolidované účetní závěrky musí řešit a překonat. Jednoznačně největším problémem je výpočet goodwillu. Téměř každoročně se totiž mění výše vlastnického podílu mezi mateřskou společností a dceřinými společnostmi a mezi dceřinými společnostmi navzájem. Konkrétně v roce 2009, který je v této diplomové práci

analyzován, se zvýšily vlastnické podíly u dvou dceřiných společností. Názorně je v tabulkách ukázáno, jak je goodwill vypočítáván u jednotlivých společností a v konsolidačním celku ENERGOAQUA, a. s. celkově.

Se změnami vlastnických podílů v rámci konsolidačního celku jsou také spjata další úskalí, a to nový propočet většinového a menšinového podílu. Proto je na konci praktické části této diplomové práce nastíněn výpočet menšinových podílů u jednotlivých složek vlastního kapitálu.

Na sklonku roku 2010 došlo k novelizaci zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví a vyhlášky č. 500/2002 Sb., pro podnikatele. Tyto novely nabyly účinnosti dnem 1. ledna 2011. Novela zákona o účetnictví rozšiřuje možnost sestavovat účetní závěrku podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví. Novela vyhlášky zpřesňuje pojmy a definice, týkající se konsolidace, a rozšířila povinné náležitosti přílohy ke konsolidované účetní závěrce, čímž opět došlo ke sblížení úpravy této problematiky české legislativy a IAS/IFRS.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

- 1) HARNA, L. *Konsolidovaná účetní závěrka – komentář*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Bilance, 2002. 105 s. ISBN 80-86371-30-X.
- 2) HARNA, L. *Současná problematika konsolidace*. Metodické aktuality č. 5/2006. 1. vyd. Praha: Svaz účetních Praha, 2006. 64 s. ISSN 1211-41378.
- 3) HOVE, M. R. *Consolidated Financial Statements: An International Perspective*. 1st ed. Paarl: Juta Academic, 2006. 224 s. ISBN 07021 7162X.
- 4) JANOUŠKOVÁ, J. *Odložená daň z příjmů dle českých i mezinárodních účetních standardů*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 88 stran. ISBN 978-80-247-1852-1.
- 5) KOVANICOVÁ, D. *Finanční účetnictví – Světový koncept*. 5. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2005. 544 stran. ISBN 80-7273-129-7.
- 6) KRUPOVÁ, L. *IFRS – Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. 1. vyd. Praha: 1.VOX a.s. – Nakladatelství, 2009. 804 s. ISBN 978-80-86324-76-0.
- 7) KRUPOVÁ, L.; VAŠEK, L.; ČERNÝ, M. *IAS/IFRS Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. 1. vyd. Praha: 1. VOX a.s. – Nakladatelství, 2005. 1049 s. ISBN 80-86324-44-3.
- 8) KYNCLOVÁ, D. *Účetní závěrka*. 1. vyd. Praha: Reprografické studio PEF ČZU, 2006. 160 s. ISBN 978-80-213-1497-9.
- 9) LOJA, R. *Konsolidovaná účetní závěrka – příručka (Praktická pomůcka pro sestavování v souladu s mezinárodními účetními standardy a českými předpisy)*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Bilance, 2002. 139 s. ISBN 80-86371-30-1.
- 10) MIRZA, A. A.; ORRELL, M.; HOLT, G. J. *Wiley IFRS: Practical Implementation Guide and Workbook*. 2nd ed. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., 2008. 496 s. ISBN 978-0470-17022-9.
- 11) RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. 5. aktualizované vyd. Olomouc: nakladatelství Anag, 2005. 845 s. ISBN 80-7263-251-5.
- 12) SEDLÁČEK, J. *Účetnictví akvizicí, fúzí a konsolidací*. 1. vyd. Brno: MU Brno, 2004. 142 stran. ISBN 80-210-3489-0.

- 13) VOMÁČKOVÁ, H. *Účetnictví akvizicí, fúzí a jiných vlastnických transakcí (vyšší účetnictví)*. 4. akt. a rozšířené vyd. Praha: Bova Polygon, 2009. 553 s. ISBN 978-80-7273-157-2.
- 14) ZELENKA, V. *Goodwill – Principy vykazování v podniku*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2006. 232 s. ISBN 80-86929-22-1.

Právní předpisy

- 1) Český účetní standard pro podnikatele č. 020 – Konsolidovaná účetní závěrka.
- 2) Mezinárodní standard účetního výkaznictví IFRS 3 – Podnikové kombinace.
- 3) Mezinárodní účetní standard IAS 1 – Sestavování a zveřejňování účetní závěrky.
- 4) Mezinárodní účetní standard IAS 12 – Daně ze zisku.
- 5) Mezinárodní účetní standard IAS 27 – Konsolidovaná účetní závěrka.
- 6) Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- 7) Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Internetové zdroje

- 1) <http://cfoworld.cz/legislativa/novela-zakona-o-ucetnictvi-schvalena-v-kvetnu-vladou-396>
- 2) http://www.kacr.cz/Data/files/pdf/casopis_auditor/rocnik_2005/auditor_06_2005.pdf
- 3) http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zakon_410_2010_Sb.pdf
- 4) http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/podklady_pro_jednani_vlady_55223.html?year=2010
- 5) <http://www.moorestephens.cz/novela-zakona-o-ucetnictvi-od-1-1-2011/>
- 6) <http://www.pwc.com/cz/cs/tax-and-business-news-2011/tax-business-news-unor-11-cz.pdf>

Seznam zkratk a symbolů

apod.	- a podobně
atd.	- a tak dále
č.	- číslo
ČR	- Česká republika
ČÚS	- český účetní standard
HV	- hospodářský výsledek
IAS	- International Accounting Standard (Mezinárodní účetní standard)
IFRS	- International Financial Reporting Standard (Mezinárodní standard finančního výkaznictví)
KF	- kapitálové fondy
MF ČR	- Ministerstvo financí České republiky
MP a O	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
např.	- například
NZ	- nerozdělené zisky
odst.	- odstavec
PS	- počáteční stav
resp.	- respektive
RF	- rezervní fond
SIC	- Standing Interpretations Committee (Stálý interpretační výbor)
tj.	- to je
tzv.	- tak zvaný
ÚZ	- účetní závěrka
VK	- vlastní kapitál
VZZ	- výkaz zisků a ztráty
ZK	- základní kapitál

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. 4. 2011

.....
Bc. Tereza Machková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Sídlíště 6. května 1047
756 54 Zubří